پښتو متلونه

PDFBOOKSFREE.PK

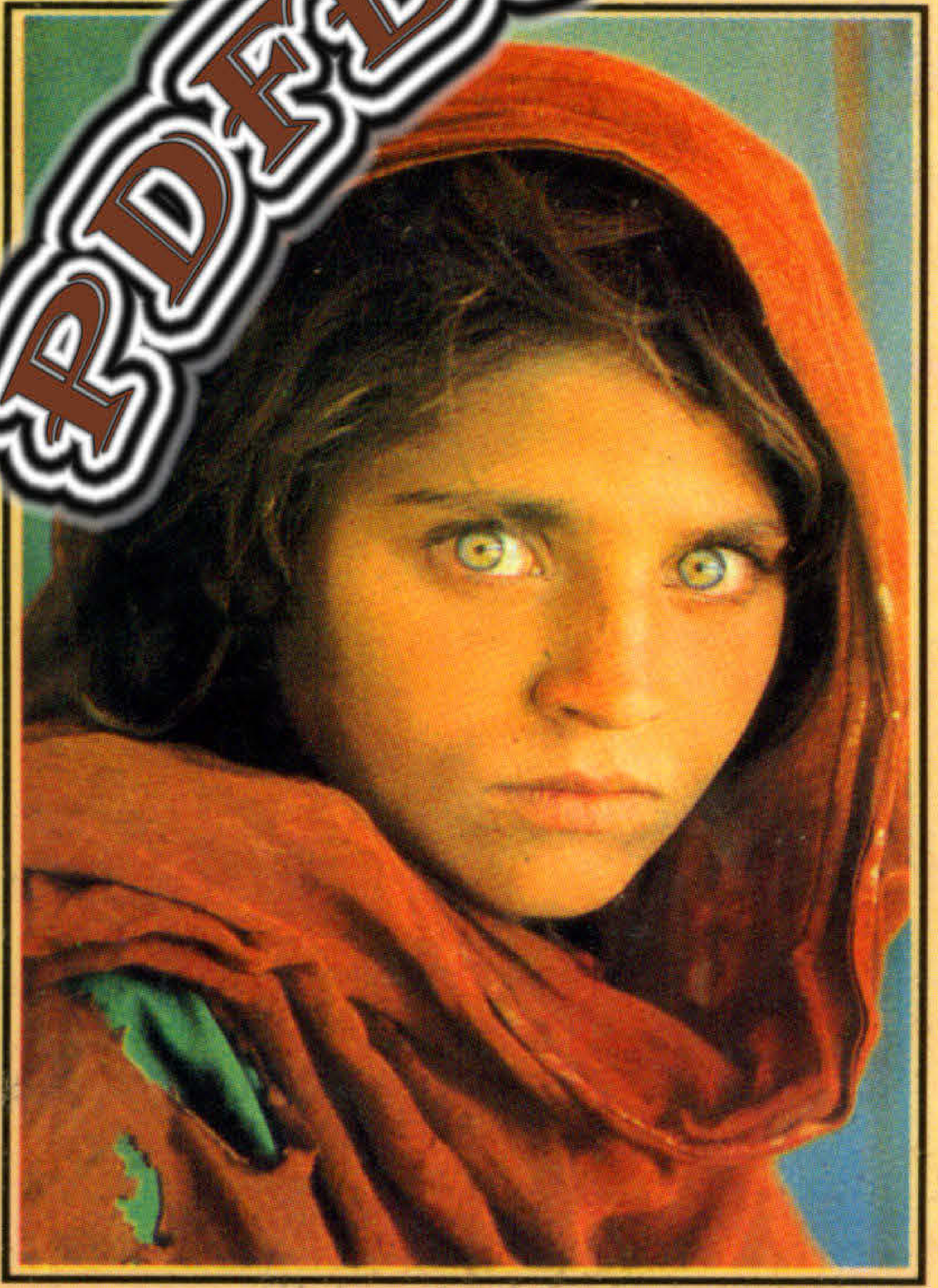

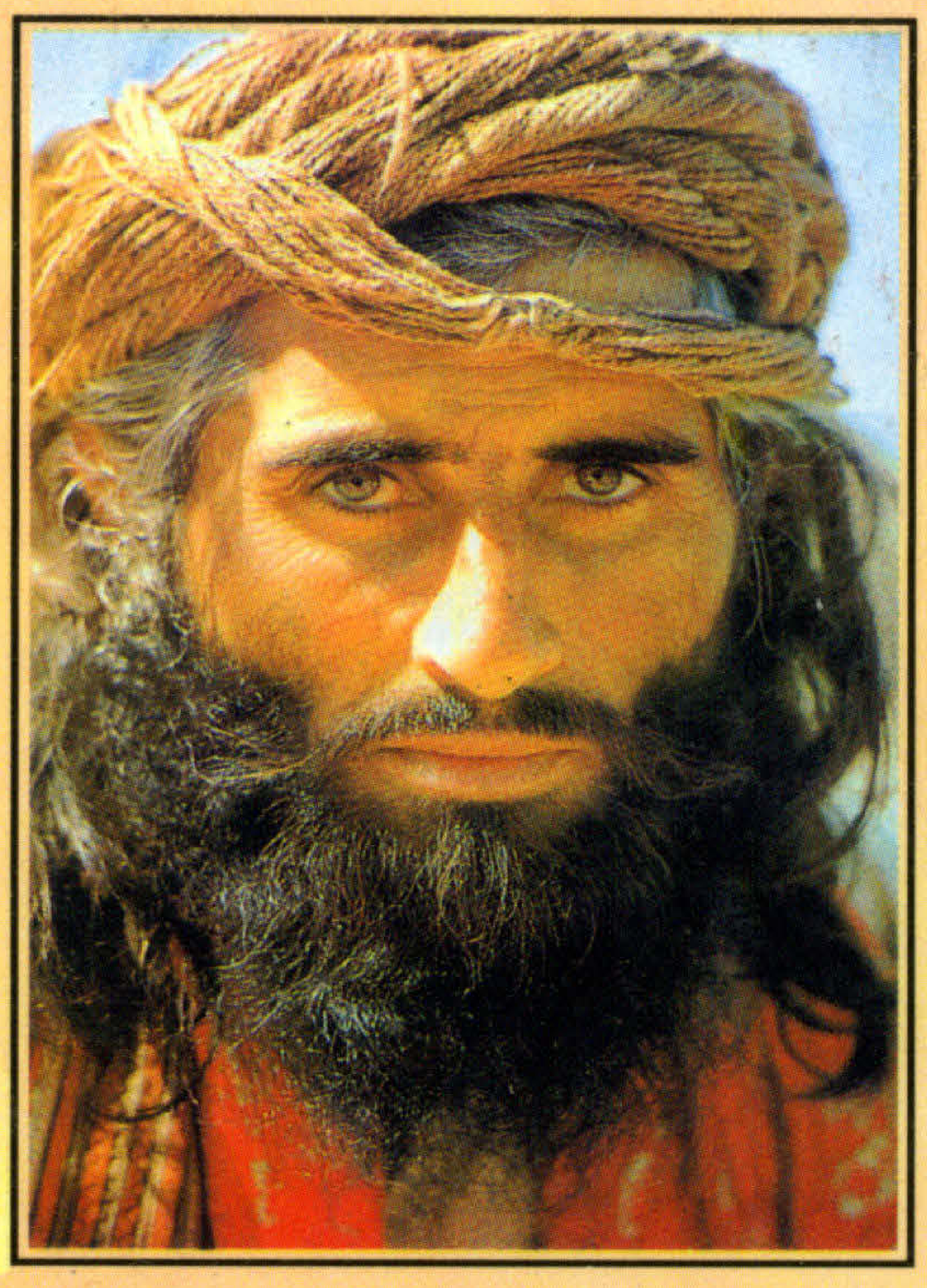

مهتمم: محمد دین ژواک

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

پښتو متلونه

مهتمم: محمد دین ژواک

الازهر خپرندویه مؤسسه

(c) ketabton.com: The Digital Library
Courtesy www.pdfbooksfree.pk

د کتاب پېژنده

پښتو متلونه

PASHTO PROVERBS

مهتمم: محمد دین ژوال

چاپ شمیر: زر ټوکه

چاپنیټه: مني ۱۳۸۲

کمپوزر: سید سلیمان هاشمي

خپرونکی: الازهر خپرندویه مؤسسه

پته: قصه خواني پوست بکس ۴۶۳ پېښور

ټیلفون: 091-2564414

alazharco@homtilal.com

د چاپ ټول حقوق خوندي دي!

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

بسم اللہ الرحمن الرحیم

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

پښتو متلونه

پښتو متلونه د پښتو د شفاهي ادب يو د غوره برخه ګڼل کيږي.
دا متلونه له ډيرو پخوا څخه موجود او زموږ د نيکونو غوره ، قيمتي ، تللي او پخي وينا وي دي ، چي د نکلونو په شان خوله په خوله تر دي وخته را رسيدلي دي.
د پښتو متلونه د ويلو تاريخ هم د لنډيو په شان ، معلوم نه دی او نه يي ويونکی معلوم دی.
بلکي په هر د زمانه کي ويل کيږی او هر څوک يي وايي.
متلونه د ټولو پښتنو د خولي مرغلري دي ، چي خوري وري د خلکو په ذهنو کي پرتي دي. د متلونو عبارت خوندور ، لنډ او يو لوی مقصد په کي ځای شوی دی. پښتو متلونه که څه هم زيات په نثر کي شامليږی مګر ډير يي وزن او قافيه هم لري.
له متلونو څخه د هر قوم د پوهي ، تجربي او فکری لوړتيا اندازه معلوميږی ، ولي چي متلونه هغه پخي خبري دي ، چي له ډيرو تجربو څخه وروسته په لاس راغی او د ژوندانه لارښوونکی ګڼل کيږی.
متلونه په وينا کي خوږوالي او قوت پيدا کوی او عبارت پري ښايسته کيږی. دا وجه ده چي شاعران او ليکوالان يي په خپلو وينا و کي راوړی او دا د بديع په فن کي يو صنعت ګڼل شوی دی.

د متلونو پېژندنه دوې خواوې لري: یوه دا چې د ویلو اصلي ځای

او پېښه یې سړي ته معلومه شي او بله دا چې د استعمال ځای یې

پېښېږي، لومړۍ معنې یې حقیقي او دوهمه یې کتابي او مجازي

وي. مثلاً: ددې متل (مات لاس غاړې ته لوېږي) حقیقي معنې هم

موجوده ده، ولې چې د چا لاس خوږ او مات شي، نو رښتیا یې غاړې ته

اچوي او مجازاً په داسې ځای کې ویل کیږي، چې یو عاجز او بې وزلې

سړی د خپل ځان غم، په کوم مالدار یا یو مشر باندې اچول غواړي.

پښتانه متلونو ته ډېر اهمیت ورکوي. هر متل ورته د کاڼي کرښه

ښکاري او هغه یو پوخ او غټ دلیل بولي. پښتو متلونه د پښتنو

د اجتماعي ژوندون پوره نمایندګي کوي.

د پښتو متلونه ډېر او په زیات اندازه دي او لکه د لنډیو په هره

خوا کې په بیل بیل ډول د خلکو په سینو کې پراته دي.

د پښتو متلونه ډېر پخواني او لرغوني معلومیږي، ځکه چې د

متل جوړیده او شهرت ډېر زمانه غواړي او ډېر زر د متل حیثیت نه شي

موندلای.

دغه شان ښایي چې د متلونو په عبارتونو کې هم ډېر توپیر نه وي

راغلی، ځکه چې د متلونو عبارت او لفظ دیو روایتي متن په توګه په

خپل اصلي رنګ ساتل کیږي او د زمانو بدلونه په کې زیات تغییر نه

پیدا کوي.

د پښتو هر متل لکه د لنډۍ یو ځانله خپلواکي مضمون یا په بله

ژبه د یوې پیښې او واقعې لنډیز دی. د پښتو یو څو متلونه دا دي:

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

چې بد گـــــــــــرزي، بـد بـه پـرزي
له پروت زمـری نه، گـرځنده گـيـدړ ښـه دی
ژرنـده کـــــــــه دپـلار ده، هـم پـه وار ده
کــــه غـــــرلـوی دی، پـه ســـر يې لار ده
دلتې غـــويي آخـر خــاوند قـصـاب دی
د بهـر لـه گـتـنـدوی نه د کـور و تنـدوی ښـه دی

د پښتو متلونه تر اوسه پورې ټول نه دی راغونډ شوی او لکه د پښتو ادب د نورو مرغلرو په شان، د پښتونخوا په غرونو او درو کې لا هماغسې لکه لالونه پټ پراته دی.

پښتو ټولنې له پخوا څخه د پښتو متلونو د راغونډولو په کار لاس پورې کړی دی. د پښتو متلونو لومړی مجموعه په (۱۳۱۸) کال کې خپره شوه. په دوهم ځل يوه بله مجموعه په (۱۳۲۷) کال کې د چاپ ميدان ته راووتله چې ښاغلی محمد گل نوری ټوله کړې وه، مگر په دغه مجموعه کې له ادبي چوکاټ نه وتلی نا سپيڅلي متلونه هم راغلي وو او ځينې لفظي کمزوری په کې هم ډيرې وې، نو د پښتو ټولنې د ادبياتو څانگې د دغو متلونو پوره سمون او سپيڅلتيا ته ملا وتړله، نوی متلونه يې هم راټول کړل او په نوی شکل يې د چاپ د پاره تيار کړل. د دې مجموعې د متلونو شمير (۲۷۹) ته رسيږي.

د دې متلونو په ترتيب او چاپولو ښاغلی حفيظ الله خان او ښاغلی ژواک پوره زيار ويستلی دی، چې زه د دواړو زيار او زحمت د قدر په سترگه گورم او د دوی د پاره له خدای څخه د پښتو ژبې د زيات خدمت توفيق غواړم.

«رشتين»

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

(الف)

*ابا کور نشته، له ادي ډارر نشته.

ابا گوره، خورجین یې گوره.

ابا اوبو یووړ، ویل یې ابا څه کوې، غاړې غړونه یې یووړه.

ابی زرد شود، له شوقه و نه لویده.

*اتڼ وهه شیر داده، نن بیا دچرگ شیر واده. (۱)

اتنه وزان شې، چې امرالدین دې ناري کوی. (۲)

* اختر پټ میره نه دی.

اختر تیر شو، متایی یې هیره نه شوه.

اختر د یوه سړی نه دی.

آخر عمر د خواری دی.

اخنبې چې روپی شیندی، د کلی ټولې پیغلې به یې خدمت کوی.

اخنبې چې جیب تړلې وې، په خوانبې او خوښینې یې قدر خوړلې وی.

اخور یې جوړ کړ، ویل یې اس به خدای راکړی.

* ادب له بې ادبه زده کیږی.

---

(۱) - شیروا یوه لهجه ده، چې د بنوروا په عوض ویل کیږی.

(۲) - دا متل د کندهار په خوا کې شهرت لری.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

ادب له زخمه اخیستل کیږي.

آدم خان دي په خیال ګوروان درغلی دی.

ادي چي زور ورد دہ، د بابا د زور د دہ.

ادي مه يي پوکه، چي سر پرې.

* ارزان بي علته نه وي، ګران بي حکمته.

ارمان به کړي هلکه، بیا به نه مومي ادکه.

ا ...ان چي وروستی عقل لومړی وای.

ارہ ارہ، یوم پر غاړہ. (۱)

* اړ سترګي نه لري.

اړد په اړد خلاصیږي.

* ازاری ته په ازارولو ګناه نشته.

ازمویلی څوک نه ازمویي.

ازمایلی بیا مه ازمایه.

ازمویښت اول په کال او تلين ؤ، اوس دم په دم دی.

* اسان يي نالول، چونګښو هم پښي پورته کړي.

اسمان لري، مځکه سخته.

اسمان چي ګړ زیږي، هو مرد نه اوریږي.

اسمان به ولاړ وي، لاټ به مردار وي.

اسمان چي وریځي بنوروي، باران به وکړي.

(۱) - دا متل د کندهار په سیمه کي ویل کیږي. ارہ ارہ د لته د زراعت کروندي په معني دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

کونډه چې ستر ګې تورې وي، مېړه به وکړي.
اس مې در کړ، خو پرې سپرېږې به نه.
اس خپلې وربشې خپله زیاتوي.
اس پردی، سپور پرې مېرې.
اس دې له بله، لښته دې له څنګله، چې نن یې نه زغلوي، نو لا کله.
اس لره، په لاس لره.
اس ششنې، خر رایې، غاتري نورې بلا وایې. (۱)
اس که تکني دې، مېدان لنډ دی.
اس چې خدای خواروي، نو یې یابو کړي.
اس یې هغو ته ورکړ، چې د تانګ د ترلو یې نه وُ.
اس یې په خرد بار کړ، خر یې پرې مردار کړ.
اس چې د خرو سره تړي، خر یې خرې زده کوي.
اسان یې په سوو ګټي، مېړونه یې به خولو ګټي.
اسیاوان چې تسپې اړوي، ژرنده ګړي خطا کوي.
اسیل په ګډله کې، کم اصل په ګزبره کې. (۲)
اسیل چې خوار شي، ته خاورې کیږي.
اسیل کوتېور، کم اصل خپرور.
اسیل نه ورکیږي.
اسیل ته اشارت، کم اصل نه کوتک.

---

(۱) - دا متل د کندهار سیمې دی.
(۲) - دا متل د کندهار د سیمې دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

اسیل ختا نه لري، کم اسل وفا نه لري.

اسیله ځان دې کچه کړ، چې پرتوگ دې الچه کړ.

اشه ښه دد که گوله، مه یې یوه وینې مه بله.

*اغزی له اولې ورځې تیره وي.

اغونده گډله، خو، له پوره څخه زغله.

*اکویو په بل پورې پکو.

*الا بلا به ته کړې، لور او زوی به پرې مارډ کړې، دمولا جواب به څه کړې.

الف که څه نه لري، بې هم لښکر نه لري.

الحمد هغه الحمد ده خو، خوله د ملا عثمان غواړي.(۱)

الو په شلتالو نه پیوندیږي.

* امانت مځکه هم نه خیانتوي.

امانت اوښ په نوا له نه وي اموخته.

اموخته خور، بلا خور.

اموخته خور، ښه دی که میراث خور؟ ویل یې: اموخته خور.

امیر یې ورکوي، شیخ میر یې نه ورکوي.

امیر چې ظلم کاروي، اور بل په تول دیار وي.

* انا سپرد، کنبود یې باندې.

انا مرد شود، تبه یې وشلیده.

(۱) - دا متل د کندهار خواته دا ډول ویل کیږي: الم نشرح هغه الم نشرح دد خو، خوله د ملا عثمان غواړ.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

انبار دې وي، خروار دې وي.

انسان، تابع د احسان دی.

انسان تر کاڼي کلک، تر ګُل نازک.

انسان بې وزره مرغه دی.

* اوباز يم، خو بې ګودره نه ګډېږم.

اوبو اخستی، ځګ ته لاس اچوي.

اوبه په اوبو، شيدې په شيدو.

اوبه په ډانګ نه بيلېږي.

اوبه په ساره ځي، نه په جګوالي.

اوبه پورته وهه، کښته يې لار دِه.

اوبه چې ترسر تيرې شي، څه يو نيزه، څه دوې نيزې.

اوبه په کمزورې ورخ ماتيږي.

اوبه د سر له خوا خړيږي.

اوبه که برې دي، تر پله لرې دي.

اور او اوبه نه سره يو ځای کيږي.

اوربشې څه په مڅکه کې، څه په جوال کې.

اوربشې که د روپۍ سل منه شي، د خره په کې يو د لپه ده.

اور ته خپل او پردی يو دی.

اور له خپلې لمنې لګيږي.

اوړه دې په اوړه منت دې پر څه.

اوږد په موټي، غوړي په ګوته.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

اوړه خیشته پیشته کړی، منت پر تناره کړی.

اوړه د میچنی، زوی د خچنی.

اوړه که تمام دی، پیمانه خویې پر ځای دده.

اوړه یو موتی نه لری، تنور یې پر بام جوړ کړی دی.

اوړه یې یو موتی نشته، شل تر تنورو نه دی.

اوسپنه په اوسپنه ماتیږی.

اوسپنه چې څومره تکیږی، هغومره پخیږی.

اوس دې اوبنی کړې، چې د ماشو پر ورد یې پرې وخوړ. (۱)

* اوبنان نه ژاړی، بارونه ژاړی.

اوبن په خپلو متیازو کې گوډیږی.

اوبن په سر باری نه درنیږی.

اوبن په غلبیل نه درنیږی.

اوبن تر پولې لاندې نه شی پټیدلای.

اوبن په بډه نه وهل کیږی.

اوبن له بارده ولوید، له بړبړه نه لوید.

اوبن چې یې په نته کړ، نو یې اوړ ته کړ.

اوبن دې اوسار کړ، نو دې په لار کړ.

اوبن ته یې ویل: الغبندی وکه، ده ویل: په کومو لاسو.

اوبن ته یې ویل: لوړ بنه دی که ځور؟ ده ویل: ددرو واړو دې بیخ ووځی.

(۱)- د ماشو پرورړ ته په ننگرهار کې کتی وایی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

اوښ ته يې ويل: لوېې وكه، دده جړونګان له بيخه وكښل.

اوښ ته يې ويل غاړه دې كږه ده، ده ويل كم ځاى مې سم دى.

اوښ چې ولاړ، مهار يې زده څه كوم.

اوښ كه غټ دى هم دشيدو تمه ترې مه كړه.

اوښ كه هر څو نه لوى دى، الوتې نه شي.

ږنه! هر څه دې بې هوښه.

اوګره په تلوار نه سړيږى.

اوګره چې سړيږى، بلا پرې لګيږى.

اوګره ځنې توى شوه، ويل يې په نصيب مې نه وه.

اوګره مو درته ساتلې وه، خو پاته نشوه.

اول اتام، پسې كلام.

اول ځان، پسې جهان.

اول حق د ګاونډى دى.

اول زده كړه، بيا كوزده كړه.

اول سلام، بيا كلام.

اول ميړانه په سيالى وه، اوس سپيتانه په سيالى ده.

اول مې نه خوړې هزا سلاخې (۱) اوس دخوار پلاو محتاج يم.

اول هميانى ګورده، بيا نوشى رانيسه.

* ايلچى ته نه بند شته، نه زندان.

ايږا پور غوارى، بيږا نور غوارى.

(۱) - هزار سلاخه يو ډول ډوډى ده، چې ويشلې بې هم بولى.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

(ب)

* بابا ویل ، ادې به منل.

بابا چې غلا کوله، اول به يې له ملا کوله.

بابا حلالوه پوخې (١) يې مه حلاله.

بابا دې خدای وبخښي، منګر د سهار په لمانځه کې سست ؤ.

بابا که لمونځ نه کاوه، کفر يې هم نه وایه.

بابا که کار کم کاوه، بیا يې محکم وایه.

بابا ګیلې کوی، ادې پیرې کوی.

بابا لرې مې واده کړه، چې ستا کنډولې وارو ګتورې کړم.

باچهان چې داو کړې پیروی خوری وس يې رسیږی.

باچهي باچهانو لره ښايي، لويي خدای لره.

بادچه پاسنۍ شي، د باران دستي شرنګي شي.

باران په تيرا، وشو، خرد يې د لړه موري يوورړه.

باران وشو چاکو نه پټ شول.

بارونه يې ترل، اوښانو ژړل.

بار يې په شانو شو، وړای يو لرګی يې بل پر کښېښنود.

بازار ته څه وړې، ویل: طالع.

(١) - پوخي دوري معنی لري.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

باز چې خپله ځاله پرېږدی، ځای يې د پاچا منګول شي.

باز چې هر څومره خوار شي، چونګښې نه خوري.

باغ چې لانښ شي، باغوان يې خوار شي.

باغ د باغوان دی، ژرنده د ژرنده ګري.

باغ که باغوان لري، چغال (۱) هم خدای لري.

* بتي کوتي چې خوار شي، نري وريجې خوري. (۲)

بخت په تندې دی، نه په منډې.

بخت چې د زور مل شي، هر کار يې جلبل شي.

بخت چې کوته شي، باچهان ټکري خوري.

بخت په کوتي دی يا په کوڅي.

بخښښ په لک، حساب په کک.

* بد بانجڼ اپت نه لري.

بد بوټي بلا هم نه وهي.

بد به دي په زړه لرم، سلام به دي په خوله لرم.

بد به يم، نه له وروړ سره.

بد په بلا اخته نه دی.

بد تربور په بده ورځ په کار يږي.

بد زوی، نه زوی.

بد عادت، چې زور ور شي، عقل مرور شي.

(۱) - چغال ته سور لنډی هم وايي.

(۲) - دا متل د ننګرهار د خوا دی بتي کوټ د يو ځای نوم دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

بد مه راسره کوه، ښه دې نه غواړم.

بد مه کوه، بد به نه وینې.

بده ماینه پرینبوله کیږی، بد کښت نه پرینبوول کیږی.

بده ماینه، تنګه موچنه دد.

بده ماینه کړه لښته دد، ماته به شی سمه به نه شی.

بده ورځ کله کله وی.

بد یاران په بده ورځ په کار یږی.

بدی پر بدی واوښت، بدی تند ترې لاندې واوښت.

بدی چې نه کړی بدې چارې، بدی به چا واژه پر لارې.

* بدای یې له خوراه ګټی، خوار یې له بدایه.

* برینډ له لارې اوړی، اووړی نه اوړی.

برج دې تر آسمانه، سپی دې له لوږی مری.

برج مې جوړاوه رانه کادانه شوه.

برخې تولې ازلی دی، نه په زور نه په زاری دی.

برخې ویشه، میړونه ګورد.

برمته، د بدی بانه دد.

برد یې وهه کوزه یې لار دد.

بریت ښه بریت دی، خو په خوشې شونډه ولاړ دی.

بر یې شته، برکت یې نشته.

* بزه په خپل ښکر نه درنیږی.

بزه چې پر بام خیژی، لیوه نه هم ښکنځل کوی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

* بلا بیده ښه وی، نه ویښه.
بلاه چې په مخ ونه وهی، پر شتې نه وهله کیږی.
بلا په مخ وهله کیږی، نه په شا.
بلا له هغه پاڅی، چې یې ګرنګ تر پزې څاڅی.
بلا له خپلې لمنې پورته کیږی.
بلا وه، برکت یې نه و.
بلا وه که بلاګی، ابا یی مړ که په چورکی.
بل ته ګوته نیول کیږی او ځان ته نه.
بلخه بې تمیزه، لالی راغی بې کمیسه.
بللی، خور ولې.
بلمنګی خواږه دی، له پردیو څه مانه دی.
* بنیادم یو نور، جامه یې دوه نوره.
بن به دې تندی وهی، یور به دې لینګی وهی.
بنده اریان، خدای مهربان.
بنده راشه د خدای خپل شه، لکه پر ځان هسې په بل شه.
بنده چې داد کړی، نو بیا یې یاد کړی، الله چې داد کی
نو بیا بې ښاد کی.
بنده لری نښلولې، مرګی لارې ورته نیولې.
بنده وترل بارونه، مولا وکړه خپل کارونه.
بنیادم بې وزره مرغه دی.
بوچ له اختره خلاس دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

بورې هم ژاړي، وراړې هم ژاړي.

* بیاله که تر رود لاندې؛ او به ځی پکښې بهاندی.

بې چرګه به هم سبا شي.

بې ډوډۍ اوسې، بې کوره مه اوسې.

بې ډوله مه ګډېږه.

بېړۍ په نیت چلیږي.

بې زحمته راحت نشته.

بې زاره دې د خیره، خوسپې دې د رګرزوه.

بې سته ځوک جنت ته نه ځي.

بې ښځې سړی ښه دی، نه په کور کې همیش جنګ.

بې عقل دونه په بل نه کوي، لکه په ځان.

بې عقل جمال خوښوي، عاقل کمال.

بې عقل زوم د خواښې په پاتو ختا وزي.

بې ګودره مه ګډېږه.

بې کارۍ لنګیرې، خواری ترې زیږي.

بې کارۍ د بد بختۍ زانګوده.

بې کسه بدې نه شي پاللای.

بې ګودره چې ګډیږي، خود به یې سیند وړي.

بې ما دې شل نه کړه.

بې مزده کار مې نه زده، چې مزد راکې کار مې ښه زده.

بې میوې ونه ځوک په ډبره نه ولي.

بې وخته میلمه یې له خپله بخته خوري.

* * * * *

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

(پ)

* پاړوګر د مار له لاسه مری.
پاک اوسه، بې باک اوسه.
* پتهه وم، پتهه به ځم.
پر اخوند بنوروا هم ډېره ده.
پر اوښ سپور، سپېی وخوړ.
پر پچه وخوت، کشمیر یې ولید.
پر پوست سیکه نه وهله کیږی.
پر خره یوه لپه اوربشې ډېرې دی.
پر خره سپور، خر ځني ورک.
پر خوره مځکه هر وابنه شین کیږی.
پردی خر، شل منه وړی.
پردي غم تر واوري سور دی.
پردی خر، په شاز وروړ دی.
پردی زوی، نه زوی.
پردی سپی، په ډوډۍ خپل.
پردی جنګ، نیم اختر دی.
پردی کټ، تر نیمو شپو وی.
پردۍ غوښه په ځان پورې نه نښلي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

پردې موچنه پر پښه معلومیږي.

پردی مال نه خپلیږي.

پردي مـور مـه کـړې سـودمنه، چې سل ښـه ورسـره وکـړې، دا به تل وي ګیله منه.

پردې ډوډۍ تر زر منه تیرې لاندې ده.

پردې ورکړه، نیمه خوا ده.

پردی خواږه یا پور دی یا پیغور.

پردو، تروو ته اوګره مه پخوه.

پرړانده، شپه او ورځ یوه ده.

پر سر مې دې زړوکي وي، تر مخ مې دې زلمي وي.

پرښو تلوار، پر بدو تامل.

پر کور نګ نیم من دا نه ډیره ده.

پر لخه خیته یې ملا تړلې ده.

پر لوږه وخیژه ښار وکړه، څو چې نور کړې هغه چار وکړه.

پر ملا یې لمبول دي، په خدای یې بخښلي دي.

پر هغه دې خدای میلمه که، چې میلمه یې نه وي لیدلی.

پر یوه سرې چې دوه شي، رڼا ورځ پرې توره شپه شي.

* پړ مې کړه، مړ مې کړه.

پړ هم وراشه لري. (۱)

* پز پریکړې که شرم درلوداې، دچړې نوم به یې نه اخیست.

(۱) - وراشه - اخلاق

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

* پسرلی دی ځان اګاه کړه ، ځان ته ژیړه غوا پیدا کړه.
پس له واده ځوک سندرې نه وایي.
* پښتون سل کاله پس وار واخیست ، ویل یې چې اوس مې هم تلوار وکړ.
پښن موړ شو ، چې پاته یې کور شو.
پښه مې دې پاس وی ، که په خره وی، که په اس وی.
پښې هلته ځی ، چې زړه ځی.
پښې لوڅې ښې دی ، نه تنګې موچنې.
* پک په پمن پورې خاندی.
پک نه په سر تار لری ، نه په چا کار لری.
پکه دادې لا بله سپکه.
پکې سر په خیال کې ، چې میړه یې شاباز خان دی.
* پګړی چې له سره ولویږی ، په اورو تکیه شی.
* پلار یې کړه ، خو په لار یې کړه.
پلار یې ګتې ، زوی یې څتي.
پلار یې په اته ، زوی یې په شپیته.
پلار ګتیلی ، زوی ته هیڅ دی.
* پند یې مه ګوره ، ایمان یې ګوره.
پنځه ګوتې سره برابرې نه دی.
پنځه ګوتې په خوله مه منډه.
پنځه چرګانې په یو کور کې ښې دی ، نه یو نسواری.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

* پور په غاړه، میړه مرداره.

پور چې تر سل تیر شو، وچه یې مه خوره.

پور چې ډیر کوی، لور لری.

پور چې ځنډنی شی، خوردنی شی (خندنې شی).

پور چې ځنډنی شی، جنګنی شی.

پور په نه دولت حساب دی.

پور په ورکړه خلاسیږی.

پور ته ګورم پاڼ دی، کښته ګورم پړانګ دی.

پور دې پور، منت دې نور.

پور که د پلار شی، خواړه پرې حرام شی.

پوروړې به له نیستمن نه څه یوسی.

پور ورکړی، غلیم وژلی.

پوره ورک دې کړه، دوه کوره.

پوستین یو تودوی، بل نه ځایوی.

* په اوړی یې ګټه، په ژمی یې څټه.

په باد راغله، په باد ولاړه.

په یارانه کې تل بنګړې ماتیږی.

په باغ کې الو، په کلی کې بلرغو. (۱)

په باران پسې پتې ګرزوی، په خیرات پسې شکرې.

په بد نیت کلی نه ړنګیږی.

(۱) - بلرغو - ایله ګرد

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

په بد زوی ښه پلار یاد یږی.

په بدلو څوک نه لویږی.

په بل وطن کې د ښو کنبت کوه تیر یږه.

په پتېه خوله څه نه کیږی.

په پردی کور سل میلمانه هیڅ دی.

په پردی مال ځوانی نه کیږی.

په پردی مُلک خانی نه کیږی.

په پوښتنه سړی مکې ته ځی.

په تیاره کې خپل سیورې هم نه ښکاریږی.

په تیاره پسې رڼا ده.

په مرگ یې ونیسه، چې په تبه راضی شی.

په تیر پسې تر تاب نشته.

په تش گومان، بد بخت وخوړ خپل ایمان.

په تش لاس چې اخلاص کړی، څوک به خلاس کړی.

په تول بابړ، یو لوړ.

په جنگ کې مړی کیږی.

په جنگ کې یو گام دسلو کلو لار ده.

په ځنگله کې یې وزیږوه، په بازار کې یې لوی کړه.

په مځکه کې چې کانډیال وی، د بادار یې تش جوال وی.

په څاڅکې څاڅکې ډنډ جوړیږی.

په چا چې د خدای نظر شی، تورې خاورې ورته زر شی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

په چغل کې اوبه نه دریږي.

په غلبیل کې اوبه نه راوړل کیږي.

په خپلو خپل، په پردیو پردی.

په خپله خر نه لرې، د بل په اس پورې خاندې.

په خپله ډوډۍ موړ، په کلي نازولی.

په خپل کور میږی هم زورور دی.

په خوارۍ څوک بد نه ایسي، په بې کارۍ بد ایسي.

په خوراک یې نه یم، په خرپ یې یم.

په خوله «لا اِله»، په زړه غلا.

په خوله خوږ، په زړه کوږ.

په خوله دې شین پسرلی، په زړه دې کړنګ ژمی.

په خوله صاف، په زړه خلاف.

په خولۍ تنګ، په ګیډه لوی.

په درنو درونډ، په سپکو سپک.

په دستر خوان هر مچ زمری دی.

په دوه بیړیو پښې مه ږده.

په دنیا باور مه کوه، ګاهې لوړ دی، ګاهې ځوړ.

په ډیرو کښې یې خوره، په لږو کې یې ویشه.

په ډیرو لیونی خوښ دی.

په رنګ ښایسته، په عمل خوار خسته.

په ړندو کې چیک اغا دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

په ړندو کې يو سترګې پاچا دی.

په زړه هوښيار، په خوله بې کار.

په ژرنده کې دې شپه شه، د زوم کره دې مه شه.

په سپين سر، مزل په سر.

په سپي د خاوند زړه بدېږی.

په سترې مه شې، دچا څه شې، زړه پرې ښه شې.

په سترګو ګورې، په زوی لورې.

په سرو کې توپير دی، څوک لال دی، څوک کورت کانې.

په سره سينه چې کيږی، په جنګ کله موندل کيږی.

په سلو وهلی ښه دی، نه په يوه پړ.

په شرم هغه شرميږی، چې په شرم پوهيږی.

په شوتلو کې چې وابنه کوی په دې کې يې هم چل دی.

په شلومبو که چاغيدلې، غړکه به چاغه وای.

په شيدو سوی، مستې پوکی.

په شمله دې شوم غلطه، کور ته چې دې راغلی، يو د او ښه بله کته.

په ښادی دې ښاد نه شوم، په غم دې توره تلبه وسوم.

په ښه پردی خپليږی.

په ښه ورځ هم بده ورځ نه هيريږی.

په ښه کې ورور، په بده کې پيغور.

په صورت کې نری دی، په کار ګرندی دی.

په ظاهر دوست، په باطن وروست.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

PROPERTY OF ACKU

په عُمر کشر، په عقل مشر.

په غرمو يې وګټه ، په سيوري يې وخوره.

په غره کې اور بليږی، سورناچي ورته نڅيږی.

په غم کې نارې وې، په ښادۍ کې نغارې.

په غوجل کې چې يوه وميږی (۱) رنګ د ټولو بد کړی.

په کام پسې ناکام دی.

په کلي دعوه ده، په ډم ناره.

په کور کې يو ټک دارو نلرې، پر ځان يې نوم غمباره ايښې ده.

په کور کې نه کوک نه پياز، اروی د وازګو.

په کولمو کې خواږه کوچ، خبرې د غورمچ . (۲)

په ګازرې نه يم، په خرپ يې يم.

په ګټه نه پوهيږی، خوراک ته يې کړيږی.

په ګُرزيدو نه مری، په کښيناسو مری.

په ګورم کې يې غوا نه درلوده، د ګوروان سر يې مات کړ.

په ګوړه ويلو ، خوله نه خوږيږی.

په ګوشته کې هم ځوانان شته.

په ګيډه مې شوتل دی، په ملا مې توره سپر دی.

په لاس کار، په زړه يار.

په لاس کې يې شړشم زرغونيږی.

(۱) - ميژل- متيازې کول.

(۲) - غورمچ- دمچانو شورماشور.

په لېمڅو کې اور ښتغه لتوی.

په دړدې واښه پور دی، نه چې کبلې.

په مځکه تېورې نه لري، په اسمان ستورې.

په مرگ یې ونیسه، چې په تبه به راضي شي.

په مړو ایرو کې، دکې مه وهه.

په مسجد کې لمونځ او کتاب، په چوک کې چلم او رباب.

په ملنگ، څه کلنگ.

په نا ازمویلې اشنا، باور نه شي کیدای.

په نابلده سپي هر سړی غوندې واروی.

په ناسته غومبر نه کیږی.

په نهو میاشتو کې نه پخیږی، په نهو ورځو کې پخیږی.

په وهلو څوک نه سمیږی.

په هر شي کې ښه او بد شته.

په هر غار کې گوتې مه منډه.

په هغه واله کې چې اوبه تللې وی، بیا راځي.

په هندوستان یې گټي، په چوره گلی یې بایلی.

په یوه هلو کی دوه سپي په جنگ اچوی.

په یارانه کې بنگړی ماتیږی.

په یوه باندې چې دوه شی، رڼا ورځ پرې توره شپه شي.

په یوه بړستن کې دوه لوڅ نه پټیږی.

په یوه تیکی کې دوه توري نه ځاییږی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

په یوه خپېره دوه مخه خورېږي.

په یوه زین کې دوه تنه نه ځايېږي.

په يو ځنګله کې د دوو زمريانو شپې نه سبا کېږي.

په یوه کتاب څوک نه ملا کېږي.

په یوه ګل نه پسرلی کېږي.

په یوه ګیډه دوه منته مه اخله.

په یوه لاس کې دوې هندوانې نه اخستلې کېږي.

په یوه مړي موړ شوې، په ټول کلي سور شوې.

په یوه موزه کې دوې پښې نه ځايېږي.

په یوه ودانه، په دوهم ورانه، په دريم ډاګ ډګنی.(۱)

* پیاز دې وی، په نیاز دې وی.

پیریانو ته، غزنی څه دی.

پیر که خس وی، د مرید بس وی.

پیر نه الوځی، مرید یې الوځی.

پیشو چې ایساره شی، ونې ته خیژی.

پیشو چې جنګ کوی، منګولې مخ ته نیسی.

پیغله که هر څو مټه کوره وی، تر کونډې خوندوره وی.

پیل که له تندې مړ شی، یو زنګون اوبه یې لا په نس کې وی.

پیل چې ژوندی وی، یو لک وی، چې مړ شی، دوه لکه شی.

پیل تلی، تلی پر پکې وديدی.

---

(۱) - ډاګ ډګنی - سپیره میدان.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

(ت)

* تا به‌ولې، ما به‌خوړکې.

تاته يې لور پخوى، موږ ته يې تنور پخوى.

تاته يې ابې پخوى ، ماته يې تبې پخوى.

تا زيان چې هوسې نيسي، دهغو خولې توري وي.

* تر اوبو دمخه گاولې. (۱)

تر تناره يې موړې لويه ده.

تربور ته بې ورورة مه‌شې ، وروره ته‌بې زويه.

تربور وژنه، خو شرمود يې مه.

تربور چې خرشي، پې مه سپريږي.

تربور که‌هر څومره خوار شي، دخره گمان مه‌وربانديې کوه.

تربور د تررمې موږې دي.

تر بې عقل دوست، هوښيار دښمن ښه دی.

تر بې عقلې ناوې، هوښيارد کونډه ښه ده.

تر بيکارى ، بيگارى ښه ده.

تر پردى زوى، خپله لور ښه دد.

تر پردې مصرى توري ، لور پر غاړه ښه دي.

تر تيارې، برخه مه تيرېږه.

(۱) - گاولې يو خاص ډول د پښو بوټ دى.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

تر تشه ولاړه، په خرپ نړيدلې ښه ده.

تر توري وهل، ډوډۍ ورکول گران کار دی.

تر څو چې ربنتيا راځي، درواغ به کلي وران کړي وي.

تر څو چې پرمړ نه کړې، پوست يې مه خرڅوه.

تر خويښ نس، را پيښ.

تر خوړلي، لا اميد ښه دی.

ترخه خوره، خو ترخه مه وايه.

تردې يې تير، هغه نور يې ستا گنډير.

تر رمې يې، سپي ډير دی.

تر رنگ يې، خوند ښه دی.

تر زرين پوښه پياده، دغوايي سپور ښه دی.

تر سرې گټې، تود تاوان ښه دی.

تر سلو داوو، يوه برمته ښه ده.

تر سلو منو خوړلي، يو چارک کړلي ښه دی.

تر کوره به درسره يم، نه تر گوره.

تر شير يې، په ښوروا خوشاله دی.

تر مزد يې شکرانه ډيره ده.

تر پروت زمري گرځند گيدړ ښه دی.

تر مورو پلار خوږی راځه که غوښې خورې.

تر نکل يې وپوهيدې ډير دی.

تر وژلې وږور، پرې ايښي گومل ښه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library
Courtesy www.pdfbooksfree.pk

تر ورخ تیرې اوبه، بیرته نه راګرځي.

ترور، نیمه مور.

تر پښو لاندې ځمکه مه ګوره ، لرې وا تن ګوره.

تر وهلو یې په ځغلولو سترې کړې.

تریاکي، دوه په ایکي.

تر ویش یې په چور خوشاله دی.

تر یوې خُرما ، دوې وڅکې ښې دي.

تر پلي ښه دی، نه وتلی.

* تږې په خوب اوبه وینی.

* تش لاس، نر ښځه کوي.

تشه لاسه ته مې دښمن یې.

* تلتک د میلمانه ، کوسې د کوربانه.

* تلخي د ځنکندن ده، که دې شپه پر بل وطن ده.

تنباکو که ترخه دی، عملي ته خواږه دي.

* توبه (۱) د میږو خالي ده.

توبه باید دستي وی، هسې نه چې په سستي وی.

تو تکي وایي بې ازاره ده، ویل د چمن چنجیان وپوښته.

تور په توره شپه اخله، چې زیږ وینې شین مه اخله. (۲)

تور د تورې دی، ژیړ د نجونو.

(۱) - د کندهار په جنوبي سرحد کې، د یوې علاقې نوم دی.
(۲) - دا متل د بزګرو دی او مراد ځنې غوا یا غویي دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

تور ليمڅي په صابون نه سپينيږي.

توري په اصل غوښه کوي.

توره سره ښه ده، خونه د ورور په وينو.

توريالي، تول ننګيالي.

توريالي له شا نه واهه کيږي.

توري به لالا وهي، مړي به عبدالله وهي.

توري چې باتيږي، جګړه پيښيږي.

توري چرګې سپينې هګۍ اچوي.

توري نور ځوانان وهي، منصب سدو خوري.

توري سکان وهي، کږې پګړوې هندوان وهي.

توزنه هيله د خدای له کرمه وتلې ده.

توکُل نر دی، انديښنه ښځه.

توکلي ناړې بير ته خولې ته نه راځي.

* ته به يې خپل وبولې، دی به دې زوم وخيژي.

ته تر ما جار، زه تر تا جار.

ته خو حينګ داړی وې، زه دې له خندا مړ کړم.

ته خو د ډاګ وې، زه دې درسره د ډاګ کړم.

ته خو د غور وې، زه دې له کمرو وغورزولم.

ته خو د غونډو وې، زه دې هم دغونډو کړم.

ته مې بزې وهه، زه به دې روژې وهم.

* تياره بدان خوښوي، رڼا نيکان.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

تیږه تیږه ماتوي.

تیر په هیر.

تیږه په خپل ځای درنده وي.

تیږه ځي ځي د خوار په سر لګي.

تیغ په جوهر خوراک کوي.

تیږه چې پرته وي، هوري درنه وي.

(ټ)

* ټال کې ځنګیده، په سر کنډو وډریده.

ټپوسه خپله پوسه، تا ته چا ویل چې د بل چرګوړي نیسه.

ټک له دواړو لاسو خیژي.

ټینګ عزم غرونه ماتوي.

(((*****)))

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

(ج)

* جار تر هغه زوی، چې تر هر چا وی نیک خوی.

جار دې شم روپۍ، چې هم سپر يې هم ګډې.

جامه چې د پور شی، په ځان پورې دې اور شی.

اجمې خو دې ښې دی، چې په ګیډه ځنګه يې.

* جاهل ته دوه ځله سلام اچوه.

جغ پر غاړه، او جغ غواړه.

* جفا مرګی ښه ده، نه بې اتفاقی؟

* جنګ په وسله، ننګ په غله.

جنګ په شید یاره ښه دی، نه په خاره.

* جنګ پر خاره ښه دی، نه پر شیدیاره.

جنګ جنګی کوی، ننګ ننګی.

جنګ میړه او سپی ژر ښکاره کوی.

جنګ چې نه کوی، ډبره لویه اخلی.

جنګ سوړ شو، میړی تود شو.

*جوړ صورت چې وی، نیستی نه باندې ورځی.

* جولا شوی نه يې، بیا دې نیچې پتې کړې.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

(ځ)

* ځراغ چې په کور کې لګيږي، بيديا ته څه حاجت دی.
* څښتن په سپي حکم وکړ، سپی په لکۍ.

څښتن يو مزل کوی، سپی دوه.

* څمڅه په ځان غره شوه، چې په دې اوګره سړه شوه.

څنګه چې سوال، هغسې يې ځواب.

څنګه چې ژرنده، هغسې يې دوړه.

څنګه چې دې کور دی، هسې يې زړ تور دی.

څنګه جومات، هسې، بروزې.

څو چې و نه ويشل شي، خبر به نسی.

څوک ځان غواړی، څوک جهان.

څوک چې لاس درپورې بند کړی، مه يې غوځوه.

څوک چې زحمت ونه ګالي، راحت به ونه مومي.

څوک چې دې طلبګار وی، هغه به دې يار وی.

څوک چې بار وړای نه شي، اوره نه ورته نيسی.

څوک چې له قامه لرې اوسی، باد به يې يوسی.

څوک چې پر مخ ځی، بايد تر شا وګوری.

څوک چې خوبونه کوی، ميښه به يې ترکتي زيږو.

څوک چې غوا خرڅوی، له پړی به يې تيريږی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

څوک مه وهه په ګوته، تا به نه ولي په لوته.

څوک مه وهه په نوک، تا به نه وهي په سوک.

څوک نه وايي چې زما د غړ کې خوند بد دی.

څوک وايي، څه وخورم، څوک وايي په چا يې وخورم.

څو کوچني ونه ژاړي، مور تې نه ورکوی.

څو نه چې خرګي، هغو نه يې بارګي.

څو يې ونه شاربي، کوچ نه کوی.

څو يې چې شاربي، کوچ کوی

* څه مې په هغه پسرلی، چې نه مې غوا څري، نه خوسی.

څه توره تيره وه، څه انا وروسته وه.

څه چې په ديګ کې وی، په څمڅې کې راخيژی.

څه چې په کټوی کې وی، هغه په څمڅې کې وی.

څه ځوړ ، څه پرېړده.

څه د کوره ، څه د پوره.

څه په هغه چار، چې نه دې مور کړی وی نه پلار.

څه نه وو، چې په مادې ونه کړه.

څه راوړه، څه به يوسې.

څه زه بد وم، څه د بښمانو لاسونه راپسې وتکول.

څه غر پنا، څه ور پنا.

څه ژرنده پخه وه، څه غنم لامده وو.

څه لاس تر منځ، څه غر تر منځ.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

څه مړه، څه ماړه.

څه مور لنګه، څه ترور.

څه وهلي، څه پورې وهلي.

*څې کوې، چې نې کوې.

(ځ)

* ځائې پوز غواړی، توری نورې غواړی.

ځان ته ښه وايي او ښه نه کړی.

ځان ځانی، خپله خواری.

ځان دې وخوری نوکری، چې به لړوډیر لری.

ځانه ځانه، تر هر چا ګرانه.

* ځلمی دځوانی په نیشه مست وی، دچا نه اوری.

* ځنګل چې اور واخلي، وچ او لانده تول سوځي.

* ځوان پر غمی، زوړ پر لری.

ځوانه ښځه د زاړه خوا وهی.

ځوانی نه پټیږی.

ځوانی د زرو روپو آس دی.

* ځای ته ګوره، بیا نو ښوره.

ځای در تنګ، او به در خړې.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

(ح)

* حاجی په مکه کې لټوه، چرسی په تکیه کې.

حال منصور وایه، چې سر یې په دار شو.

* حرام چې دچا په کور ننوتلی وی، حلال یې هم ورسره تللی وي.

* حساب په مثقال، بخشش په خروار.

حساب په کک، بخشش په لک.

حسد هسې نیکی خوری، لکه بل اور چې لرگی خوری.

* حق آخر حقدار ته رسی.

حق خپل ځای نیسی.

حق په تا، حق له تا.

حقې روژې تیرې دی، نفلی زه نه نیسم.

* حیادار حیا کوله، بې حیا ویل: زما ښځه بیریږی.

حیوان قیمت په بارداری جگوی، انسان یې په کارداری.

حیوان چې بې کاره شی، هم خوړل کیږی، هم خرڅیږی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

(چ)

* چا په کلي کې نه پرېښود ، ده ويل آس مې د ملک کره وتړی.

چا په ورا کې نه پرېښود ، ده ويل د مخ اوښ زما دی.

چا ته چې شی نه ورکوي، ورته ښکاره کوه يې مه.

چاړه چې د سرو زرو شي، څوک يې په نس نه منډي.

چا مونده ، ما مونده.

* چته زوړ ووينې، په ږيره يې پروړ ووينې.

چته چې ځوان ووينې، صورت حيران ووينې.

* چرت يې واهه، خورجين يې بايلود.

* چرسي چې موزی نه وي، په چلم کې لا سخی وي.

چرسي زوی ، نه زوی، ترياکی ، دود په ايکی.

چرگ په تالي کې گوره.

چرگ دې يم، حلالوه مې مه.

چرگ په ډيران مه گوره، پر کاسه يې گوره.

چرگ چې تيرې، زړه يې تنگيږي

چرگ چې ځوان شي، پر بام ورو ورو ځي.

چرگ په پرديو غوړو مست وي.

چرگ پر بام کرار ته ، ويل يې چې بام تر ما لاندې و نه نړيږي.

چرگ د مالگې په څکلو څه پوهيږي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

چرگ يو مارغه دى، چې چا ونيو دهغه دى.

چرگه مې ناجوړه ده، بانه مې ورته جوړه ده.

چرگه چې ببره شي، له پيشي نه کمه نه ده.

چرگه د جولا لاړه، نوم د ملک وشو.

چرگه زما، هگۍ د بل کره اچوي.

* چغال ته الو نه رسيده، ويل يې دا تروه دى.

چغال پر نعمت شکر کيښ، چرگ يې د خولې ووت.

چغرى څښتن نه موند، امر خيلو وطن؟

چُغل په خوى غل، چې چُغلي کوى د بل.

* چور په اجاره دى.

چوغکې دى، يو تر بل چابکې دى.

چې اړ شي، وخره ته هم ماما وايي.

چې اختر تير شي، نکريزې په ديوال وتپه.

چې اوبه وى، تيمم ته څه حاجت.

* چې اوبه نه وى، ژوندون گران دى.

* چې اوبه ته وايي «پانى» سر يې لاندې که ترکانې؟

چې اور يې بل شي، خداى يې مل شي.

چې اوش دى کړ، وبې تړه؟

چې اول لرى، آخر نه لرى.

چې ايمان وى، مرگ څه دى.

چې بابا ژوندى ؤ، د ادې په لاس کودې ؤ.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

چې بابا ژوندی ؤ، هلته ادې اده وه.

چې بابړ یې، زما په کتاب پړ یې.

چې بادار حضور شي، مریي تړور شي.

چې باد نه وي، ونه نه ښوري.

چې باد یې وي د پاسه، باران یې سمدلاسه.

چې باد یې وي د کښېې، وریځ زغلي لکه بزې.

چې بتې خوري، مولی به زغمې.

چې بخت نه وي، ډانډس نه زده کیږي.

چې بخت یې تور شي، دښمن یې د پلار کور شي.

چې بد کوي، بد به مومي.

چې بد کوي کارونه، هغه بد ویني خوبونه.

چې بد گرزي، بد پرزي.

چې بده غواړي، په بده به واوړي.

چې بل یې وخوري، گل به شي.

چې بې ځایه اشنایي کړي، اور بل په خپل تندي کړي.

چې بې قامه شي، بې مقامه شي.

چې بې ملوځی، تور مار یې پر آوروځي.

چې درانه بارونه وړي، خوراک یې ځوز دی.

چې پال گورم ښه راځي، چې یار گورم ښه نه راځي.

چې پردی کورته یې طمعه شي، یو من غوښه یې کمه شي.

چې پر لوره گرځي، پر ژوره پرزي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

چې پزه و نه لري، د ختو نه، نه جوړېږي.

چې پزې يې وي پيتې، هغه ناستې وې مزبوتې.

چې پلار يې وز نه وي ويشتلي، مور يې غوز نه وي ويشتلي.

چې پوخې خورې، متار به سهي.

چې پور گنې، نور و گټه.

چې په پته وي، په ښکاره لنگيږي.

چې په تا درشم کور نه ورکې، چې په ما راشې خور کې.

چې په تمه د سور وشي، هغه پاتې په مېرو شي.

چې په ځان کې ويني، په جهان کې ويني.

چې په ځان يې خوري خاورې کيږي، چې په بل يې خوري، گل کيږي.

چې په خره دې کار نه دې، ايشه ورته مه وايه.

چې په ډير حرص يې غواړي، هغه کم خوري.

چې په ډير يې واخلې، په لږ يې مه خرڅوه.

چې په ډکه کاسه موړ نشي، په څټلو يې نه مړيږي.

چې په ډله کې دوست نه وي، مه پکښې کښېنه.

چې په زور ورسره نه يې برابر، د هغو تر څنگه مه کښېنه زړه ور.

چې په کار شرميږي، هغه کله پورته کيږي.

چې په کور کې غوړي مومي، ليوني به غړو ته درومي.

چې په مرگ يې ونيسي، په تبه به راضي شي.

چې په ميله کې سوړ سگ خوري، کور نه څه خوري.

چې په نازو لويږي، په زيار زړيږي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

چې په نیمه شپه بیدار یې، که نابلد یې زما یار یې.

چې پیر یې زورور وی، مُریدان یې زنځیرونه ماتوی.

چې پیر وی، فقیر وی.

چې پیلان ساتی، پیلخانې به لوړې جوړوی.

چې پیلان ساتی، دروازې به دنګې جوړوی.

چې تاوکړل، ما وربیل.

چې تر ملکه دې کړه، نور که دې کړه.

چې تل ځی په غدیٰ، یوه ورځ به یې وی د کم بختی.

چې تورې په تیرۍ شی، پل په اشرپۍ شی.

چې تورې چلیږی، وینې بهیږی.

چې تورې وهی، تور زن یې بولی.

چې ته مې ولیدې، په ځان مې شکر وکینښ

چې تیار وی، هغه د یار وی.

چې تیر شول، هغه هیر شول.

چې چرګ نه ؤ، اذان چا کاوه.

چې چم لری چمتو دی، چې چم نه لری هندو دی.

چې چنګښې وایی غار، ترکی وایی کندهار.

چې چنګښې وایی کور، ترکی وایی مقر.

چې حج حج لرې، یو وخت به حاجی شی.

چې خان یې په یاران یې، چې یاران درسره نه وی، تورې خاورې د بیابان یې.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

چې خاوند یې لیتی خوری، د سپو به یې څه حال وی.

چې خاوند یې نیني چیچی، نو سپی نه به څه ور اچوی.

چې خبر شی بې اثر، ترینه پټه خوله بهتر.

چې خپل دې وی خوره، چې خپل وې نه وی مره.

چې خپل دې پکښې نه وی، په هغه مرکه کښې مه کښینه.

چې خدای یې چاته ورکوی، د شالیزو او داؤد زو تر منځ یې ورکوی.

چې خدای یې شرموی، داس په سر به یې سپی خوری.

چې خدای یې ورکوی، بتل یې (۱) یار دی.

چې خدای یې کوی، هغه به وشی.

چې خر نه لری، په خره نه ارزی.

چې خر نه شی، غوړ به نه شی.

چې خوری، نه مری.

چې خوله خوږیږی، زړه بدیږی.

چې خوله لری قراره، نه به بوره شی نه وراره.

چې خوی بد شی، پلمې ډیریږی.

چې خیر دې نه رسیږی، بد مه رسوه.

چې خیر تا ته درکړم، ابی به په څه شی پورې باسم.

چې داختر کالی دې دا دی، د لوبه دې لا کوم وی.

چې دا غړکه کوچ کړی، طالبان به راته وچ کړی.

چې دا ملا کیسې کړی، ما به غونډه ورپسې کړی.

(۱)- بتل یو ډول هاونګ ته وایی، چې بنګی پکښې زدول کیږی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

چې د بل مور بور وي، ستا به هم بوره کي.

چې د بنګو بتمل زدويي، اخر به بنګي شي.

چې د جان شي تر سر تیره، خدای دې نه کړی دانا بوده دنیا ډیره.

چې د خدای وعده پوره شي، د بنده سخه به پخه شي.

چې د دو ښځو ښښتن وي، سخت به يې ځنکندن وي.

چې د رانه باړونه وړي، خوراک يې ځوزوي.

چې د ردې شي په ستوني، ستا به هیر شي زوی او لوني.

چې د روند نه شوې، نو سپک به څه شوې.

چې د رومي، څه به مومي.

چې د ريې نه کړم، ازار دې به څه کړم.

چې د ړندو پر کوڅه راشي، پر یوه ستر ګه لاس ږده.

چې دې زده کړه په طفلي، هیر به یې نه کړې تر پیري.

چې د زړه وکړي، او ګرې ته به هم تبې وکړې.

چې د ستر ګو نه لرې شي، د زړه نه به هم لرې شي.

چې د شپې لاړ نه شې، د ورځې به ځای ته ونه رسیږې.

چې د کاسې په منځ موړ نه شې، په څنډو به يې هم موړ نه شې.

چې د ګور سختی په زړه کړم، زه به ولې ژړا نه کړم.

چې د ګنډلو نه وې، ولې دې څیره.

چې د ګیدړې په جنګ ورځې، تا يه د زمرې نیسه.

چې د ملا غواړې، خدای دې نغاړې، چې ملا ته یې ورکوی.

خدای ته یې ورکوی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

چې دنیا شي په ما تیره، خدای دې نه کړی دانا بوده دنیا ډیره.

چې دنیا درغله ځای ورکوه، چې تله لار وروکوه.

چې دود نه وی، سود نه وی.

چې دوستي کوی په زړ مه بیریږه، چې دښمنی کوی په سر مه بیریږی.

چې ډب نه وی، ادب نه وی.

چې ډوډۍ وی، بې دسترخانه هم خوړله کیږي.

چې ډول دې وی په ځنګ، د وهلو یې څه ننګ.

چې ډیر وایي، لږ خیژی.

چې راځي دبل د کوره، پرتا به شپه شي تکه توره.

چې راپورې دی نه کړه، راڅخه پرې دې په څه کړه.

چې رارسیږی د سوات بیستۍ (۱) د خورانو به ښکار شي سرې پنډۍ.

چې وخت لری، بخت لری.

چې روپۍ وی برګې، چپلۍ ډیرې وی.

چې زر وی، زاری د څه ده؟

چې زر لری، خبر لری.

چې زور نه وی، خواره ږیره به څه وکړی.

چې زده کړې درویزه، هیره به نه کړی دا مزه.

چې زړه خوږیږی، له ړوندو سترګو هم اوښکې ځي.

چې زړه تنګ نه وی، ځای نه تنګیږی.

چې زړه یې غواړی، خوله یې هم وایي.

---

(۱)- بیستۍ خامتا ته وایي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

چې زما پر زړه يې ليکلي، څه پاچا څه لنګ وهلي.

چې زما سره ځې، تل به توري وڅکې خوري.

چې زور تير شي، عقل هير شي.

چې زور د زورور شي، پتې له تخمه سره خپل شي،

چې زه کونډه يم، پر دنيا دې ميړو نبې نه وي.

چې زيار کاږې، ګنې د هغو دي.

چې ژرنده يې ګرزي، بلا يې پرزي.

چې ژوندي وي، قلندر وي، چې مړ شي چغندر وي.

چې ژوندي يم ښه مې غواړه، چې مړ شوم مه را پسې ژاړه.

چې ږغ شي دشکنې، زړه مې ښه شي که يې منې.

چې سبا شي غم پيدا شي، چې بيګا شي، غم پنا شي.

چې ستا له کوره راځي، په غلبيل کې دې راځي.

چې ستا بې ما رغيږي، زما هم ساعت بې تا تيريږي.

چې سر وې، خولې ډيرې دي.

چې سر دي نه خوږيږي، داغ پرې مه ږده!

چې سره ونه ميژي، (١) سره به ونه ګټي.

چې سر و مال ترې جار کړې، نو هر سړی به يار کړې.

چې سم دچا ويل وي، په هر چا يې منل وي.

چې سود کوې، سودا به مومي.

چې سيلخکي خوري، نيغکي به زغمي.

---

(١) - ميژل: مينه کول و ته وايي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

چې شپه تیاره شي، بدان تیره شي.

چې شپه یې ترمنځ وی، له هغې بلا مه بیریږه.

چې شرم نه لري، ایمان نه لري.

چې ښه وی، بد دې اور واخلي.

چې ښیرې کړی ، هغه به خپلې مینې سپیرې کړی.

چې طلب یې کوې، پرې پیښ به شې.

چې عقل نه لري، پر کوربې تل غم وی.

چې عقل یې ویشه، ته چیرې وې.

چې عقل یې کم وی، زیات یې غم وی.

چې غټ شي پرن دې بولی، چې ډنگر شي کرن دې لولی.

چې غټ وی ، لټ وی.

چې غل نه یې ؛ له باچا مه بیریږه!

چې غل نه تښتي ، مل دې و تښتي.

چې غل نه یې؛ د جوال خوله مه ورسره نیسه.

چې غلې غلې باسی، هغه تل کانې پرې باسی.

چې غواړی، پرې واوړی.

چې غوته په لاس خلاسیږی، حاجت خولې ته نشته.

چې قاضي دې مدعی شي، دعوه به د چا سره کوی.

چې څه کرې، هغه به ریبې.

چې کډی دې زیراوه، غم به یې وړې.

چې کلی په نامه لري، یو خوی تر نورو ښه لري.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

چې کوچنی وی پر پښو ځی، چې لوی شی پر واږو ځی.

چې کوچنی و نه ژاړی، مور تی نه ورکوی.

چې کور پر غره لری، هم نوی هم زاړه لری.

چې گُل کرې، گُل به ریبې.

چې لاس په خوشیو نه شی، خوله به په غورو نه شی.

چې لږ خوری، هغه تل خوری، چې ډیر خوری، زهر گندیر خوری.

چې لوی غاپی، کوچنی تراپی.

چې له ځانه مست نه وی، په بنگو نه مستیږی.

چې له خدایه پټه نه وی، د بندگانو یې ولې پټوی.

چې له یاره وایی، له ځانه وایی.

چې لیوه میږه خوری، په توره شپه یې خوری.

چې مالگه وخورې، لوښی مه ماتوه.

چې مربی لرې، مربا خوره.

چې مړی لرې، میلمه گی څه دی، چې ایمان لرې مرگی څه دی.

چې مړه شی امیران، نیمگړی نه دی دا جهان.

چې مړ شو، هغه پړ شو.

چې مړه شی مومنان، یا به باد وی یا باران.

چې میلمه شې، آسوده شی.

چې میړو نه وی، هلته کورونه وی.

چې مشر یې غمبر وی، اختر یې مازیگر وی.

چې مور دې نه وی په پلرگنی، هورې ولې ځې لیونی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

چې مور لري ادکه، په صفت به يې واده که.

چې مال لري، اقبال لري.

چې مور يې بتياري وي، زوی يې نه فتح خان کيږي.

چې مور ميره شي، پلار پلندر شي.

چې ميښه زهير وي، کټی يې وهه.

چې ناچاري شي، سړی توري ته هم لاس اچوي.

چې نر کچور درسره نه وي، بوي دې نه ځي سور لرگيه.

چې نری وي، زمری وي.

چې نغده دې وليده، څنگه دې وخندل.

چې نغری سوړ وي، اولاد به يې کله موړ وي.

چې نه ځې په شا به دې کم چې نه خورې څه به دې کم.

چې نه ځنې خلاسيږې، ږيږ پرې ورځه!

چې نواله خورې، جانباز به وهي.

چې نوم دې دغله دی، ناستې دې په څه دی.

چې نوم يې وی شړی، څه پيږد څه نری.

چې نه دې وی غله، مه دې اس مه دې گله.

چې نه دی وی سړی، مه نغن خوره مه غوړی.

چې نه دې وينم، آخر به مې هير شې.

چې نه دې وی له موره هسې مه وايه چې ورور.

چې نه دی وی له پښته، له هغو کسانو تښته.

چې نه دی وی غمخور، پاتې دې مشه ميراث خور.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

چې نه غواړم ، هغه مه را پیښوی.

چې نه کار ، هلته څه کار.

چې نه کوی حبیب، څه به وکړی خوار طبیب.

چې نه کوی ننگونه، هغه پس کوی مړونه.

چې نه لری هلک، هغه کور د تیغ لایق.

چې نه لری سړی ، نه دې کورت خوری، نه غوړی.

چې نه لری باغچې ، هغه دې نه خوری الوچې.

چې نه لری پنگه، کنبینه د چا له څنگه.

چې نه منی د یار پندونه، لاس به نسی په سرونه.

چې نه وی پا کرلی، څه به یې وی ریبلی.

چې وا ک یې دمور وی، کانې یې په کور وی.

چې وخوری دنر لغته، داسې به کینی لکه اورته.

چې وخوری پیتی، سردې کنبیږده په لنبتی.

چې ودې نه پوښتی ، مه گډیږه.

چې ولاړ شی تر بلخه، درسره د د خپله برخه.

چې ولویدې د اول بخت، بیا دې نه وینم دوهم بخت.

چې وې غواړې په خوله، خورې به یې په څه.

چې هر څنگه وړی شی، تانتې لا نه چیچی.

چې هلک دې ملک شو ، کلی دی ورک شو.

چې هوړه و نه خوری، له خولې یې بوی نه ځی.

چې هوس دی، دغومره بس دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

چې هوسۍ نیسي، د هغو تازیانو خولې توري وي.
چې یاري کوي، شوگیري به تیروي.
چې یو لور یې تر ملا وي، مه یې څنې رغوه.
چې یو مړ نه شي، بل به موړ نه شي.
چې یو خوري بل ورنه گوري، د اسمان کاڼي به پې اوري.
چیرې . . . ، چیرې څنگل.
چیرې چې ډنگ شي، د ابۍ گوډۍ تر څنگ شي.
چیرې چې کولاله گوره، خو خپله سیاله گوره.

«««***** »»»

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

(غ)

خان صاحب یو تار وریښم نه خوړل، لس زره روپۍ یې وخوړلې.

خاورو په ایرو واړول، باد دواړه یوړل.

خاوره (١) د خوسر د کوره اخستل کیږی.

خبره دخدای د پاره، لوړه د ورور دپاره.

خبره تر خبرې پورې یاد یږی.

خبرې ښې کوې، لکۍ یې کږې کوې.

خپل به دې وژړوی، پردی به دې وخندوی.

خپل ته نامه وړه، بل ته جامه وړه.

خپل سر په خپله نه خرییل کیږی.

خپل عمل، دلارې مل.

خپل دې که مړ کې، لمر ته دې نه غورځوی.

خپل کور، یا خپل گور.

خپل وهلی ښه دی، پردی پورې وهلی.

خپل پر تنگسه په کار دی.

خپل دا په نس، د بل دا په وس.

(١) - ددې متل معنی داده، چې اکثراً اولاد مور ته ورته وی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

خپل ځان دې ساته، بل ته مه وايه چې غله.

خپل مال تر سترګو لاندې ښه دی.

خپل وطنه، ګله وطنه.

خپل خپل، پردی په ډيرو نارو خپل.

خپل يې که ورکوی، بيا منت ورباندې نه ږدی.

خپل هغه دی، چې بيګا يې کور وينې، سبا يې اور وينی.

خپل عيب دولو منځ، د بل عيب د کلي منځ.

خپله شړی ښه دده، نه د بل وريښمن شال.

خپله خوله، هم کلا ده هم بلا.

خپله پښه خپله پنه پيژنی.

خپله لاسه، ګله لاسه.

خپله خوله (۱) په بل نه وچيږی.

خپله مرسته، له خپله دسته.

خپله خواری نه ژاړی، سر ځخوری (۲) غواړی.

خپلوی له لرې ښه دده، نه له نژدې.

خپلې مورې را نژدې شه، پردۍ مورې د زړه لمبه مې درپسې شه.

* خدای په رښتيا خوښيږی.

خدای د حق ملګری دی.

---

(۱)- يعني خپله خواری انسان په خپل زيار ايسته کولی شی.

(۲)-يعني خپلې خوارۍ ته يې پام نه دی ، بې ځايه اغايې کوی.

يا خپلې خوارۍ ته يې پام نشته د شال خواست کوی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

خدای کوږ کړی نه سمیږی.

خدای او پاچا یې راکوی، شیخ میر یې نه راکوی.

خدای دې په هغو پوښته چې لری یې.

خدای وایی ته حرکت کوه، زه به برکت کوم.

خدای د بل په گناه څوک نه نیسی.

خدایه لوی مې کې، لویې رامه کې.

* خر پر لار که، پرې بار خپله چار که.

خر په پالانه، نه دریږی.

خر په زین اس کیدی نه شی.

خر په غره کښې بوعلی دی.

خر نه دی کچر دی، پرې پورې د خره سر دی.

خر چې تر خره پاتې شی، غوږ یې د پریکولو دی.

خر چې تر مکې ولاړ شی، هغه خر دی.

خر له باره ولوید، له مستۍ و نه لوید.

خر ځان ته اریان ؤ، خاوند یې بار ته.

خر مرداریده نه، او سپی ترې تله نه.

خر له ورې پاتې کیږی، له هنگه نه پاتې کیږی.

خر خپل او پردې فصل څه پیژنی.

خر هغه دی، ځل یې بل دی.

خره ته دې خدای ښکر نه ورکوی، که ښکر ورکړی، د غویو نسو نه به خیری کی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

خرې ته يې ويل زوی دې وشو، ويل څه يې کوم خپل بار به وړی خپل به وړم.

خره ته يې گل ونيو، هغه وخوړ.

خره ته جوار او وريشې يو دی.

خره گله که، بيا گيله که.

* خلک په ليونی پورې خاندی، ليونی په خلکو.

خلک پيسې راوړی، ژاولن ريچې.

خلک هر څه کوی، خو هر څه نه وايی.

* خوار په خپله خواری نه شرميږی.

خوار تلتک نه درلود، چې پيدا يې کړ تر غرمې پکښې پروت ؤ.

خوار کبرجن، د خدای دښمن دی.

خوار خدای کړې، سپی چا کړې.

خوار سړی، برگ يې سپی.

خواران، په هر ځای کې اريان.

خوار په هندوستان هم خوار دی.

خوار کور، له ديواله معلوميږی.

خوار شوم، نو هوښيار شوم.

خوار شی د کس، نه د ناکس.

خواره به دې غواړم، نه د ورور د مرگه.

خواره شې مکارې، چې هم جنگ کوې، هم ژاړې.

خواره شې چرگې، چې له خياله مستک نه خورې.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

خواره هغه کړي، چې ګاللی يې شی ، بوره هغه کړي ، چې ژړلای شی.

خواره شي خندی ، نه پر غم يې نه پر ښادی.

خواري لوري تخت به زه در کم ، بخت دي خدای.

خواری د ميړو په شا ده.

خواري خواری ما وکړي، د کور ميرمن ته شوي.

خواری نه عيب ده ، نه پيغور.

خواږه که د بل ؤ ، نس خو دي خپل ؤ.

خواږه د رنګه خوړل کيږی.

خواست چې کوي، داس کوه.

خواښې پر زوم ريږدی، زوم بې لور ورپريږدی.

خوب د مرګ ورور دی.

خوب په روغ صورت کيږی.

خوب چې راشی بالښت نه غواړی ، مينه چې راشی، ښايست نه غواړی.

خوري تخت به زه در کم، بخت دي خپل دی.

خوره چښه، حساب مه منه.

خوريې د ماما دمينې دښمن دی.

خوري سوړ سک، تيغ د پلاو باسي.

خوري دا خو مې غور دی، جاغور مې لا بل دی.

خوږ به دي کم، خونه تر ځانه.

خوشحال ختيک ، په درندو درونډ، په سپکو سپک.

خوله په غاښو ښايسته وی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

خوله چې اموخته شي، اس نه دی چې کیزه شي.

خوله دې دسوی ده، شخوند د اوښ وهې.

خویندې مېرې شوې، چې پاتې ترلې شوې.

خوی چې بد شي، بانې ډیرې دي.

* خیرات دې وشه، دمړو په اروا دې مه شه.

خیرات لا پوخ نه دی، ښانک یې وړ رته په سر نیولی.

خیری په اوبو پاکیږی، او وینې په وینو.

خیښې په خوښی، سودا په رضا.

(د)

* د ابا ډغونه ږیرد وه، چې په تاویزو کې ولاړ ه.

د ابا د مرګه پس، په ادې ورغی هوس.

د اباسین نه چې اوبه غواړې، تږی نه یې.

د ابی دغومرد اوګرد وه، چې په څکه څکه خلاصه شوه.

د خر به خره څخه ډنګر اس ښه دی.

دا خوله ، هغه حلوا.

دا دېټی سر دی، پټی بیرته سور ور دی.

دا دحافظ غونډاری دی.

دا دنیا که د یوه شي، هغه یو به پرې مور نه شي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

دا دې څوک نه وايي چې خوار يم، بډاى به نه شم،
بډاى يم خوار به نه شم.
دا دې کور، دا دې اور ، که چيرې لاړې مخ دې تور.
دادو (۱) د کلي مياشې، کله ورک، کله پيدا شي.
د اس لغته اس زغمي.
د اس کيزه چاته مه ور کوه.
د اسماني تکي ښځه څوک ځان نه شي ساتلي.
داسې و نه نشته؟ چې باد دې نه وي ښورولې.
داسې کار وي د کهال ، انگور غواړي بې ديوال.
داسې مړى مه کوه، چې خوله دې پرې ښيرې شي.
داسې مميز نشته، چې خلې پورې نشته.
داسې مه وايه چې زه يم، داسې به شې لکه چې زه يم.
داصيلې کول سخت ساتنه يې اسانه، د کم اصلي کول اسان ساتنه يې سخت.
دانصاف په وخت گيدړه او زمرى يو ځاى اوبه ښبي.
د اوبو لار په وتې ده.
د اور سوى په اور رغيږي.
د اور سوى جوړيږي، خو دلمر سوى نه جوړيږي.
د اور لمبه که سړي هر څو ښکته کوي، هغه اخر سر اوچتوي.

---

(۱)- دادو د يو سړي نوم دى.
(۲)- لوښلنى د اوړو د لوښي د پرولونى اوبو ته وايي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

د اوړي لوښلني (۲) دژمي نګولي.

د اوړي نه شړي کيږي.

د اوښ په شان د سر سيوري مه خوره.

د اوښ په شا سپو وخوړم.

د اوښ او خره بار له ورايه معلوميږي.

دا ګومان مې نه شي، چې له ايزه به زوي وشي.

د ايلني مار يې، پټ چيچل کړې.

دا يې ګز، دا يې ميدان.

دا يې ډول او دا يې ژرنده.

د بابا دغونه ږيره ده، چې دمچولو بس ده.

د باچا زور، دخداى زور.

د باران وريدو بويه، د مسافر وتله بويه.

د بارانه ولاړ شو، ناوې ته کښيناست.

د بارانه تښتيدم، دناوې لاندې مې شپه شوه.

د باز په ځاله کې باز زيږي.

د باز عمر لنډ وي.

د بدسره چې ښه کړې، لکه خره ته چې وابښه کړې.

د بدمرغه سړي غوا به په ژمي کې لنګيږي.

د بدو د لارې، لا غلي لا لرې.

د بدې خبرې سل کاله عمر دى.

دبډاى په ختم د ملا ارمان نه خيژي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

د بډای په ختم ملا نه ستړی کیږی.

د بډایانو په هیله، خواران له خواری ووته.

د بزې برخه چې وړی، نو به ډیر زحمت ګالی.

د بزې چې بدن کاوکی، دشپانه ډوډی خوری.

د بل په پر تاګه ځان نه پتیږی.

د بل په لاس کې مړی غتیه ښکاریږی.

د بل په قول شرط مه تړه.

د بل په دسترخان سل میلمانه، هیڅ دی.

د بل پر مړی نه دی، خپل یاسین تیزوی.

د بل تر وریجو، غوښو، سوړ سوړ سک د کور ښه دی.

د بل تر زوی، خپله پکه لور ښه ده.

د بل تر اتلسه، خپله خمتا ښه ده.

د بل تلتک تر نیمو شپو وی.

د بل خړی سام جن دی.

د بل د لاسه عسل ګنډیږی، دخپل لاس ګنډیر عسل دی.

د بل ډوډی، یا پور ده، یا پیغور.

د بل زوی، نه زوی.

د بل کار د ایمان په رنا کیږی.

د بل کار که دې ښه وکه لاس پرې تور، که دې بد وکړ مخ پرې تور.

د بل کور چا خوار نه دی لیدلې.

د بل نیستی نه لری.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

د بل وطن یاری، د سر سودا ده.

د بنده مخ د خدای له نوره دی.

د بنده هیله گنده ده.

د بنده ویره، په سترگو کې ده.

د بنگړو بار یې، زه دې ترم ته ورانیږي.

د بورې سود، په بورې شي.

د بیکارۍ لار ورکیږي، د کارداری لار رونیږي.

د بې پیره کار بد مذهبه کوي.

د بې صبرو دې کور وران شي، مونږ ته یې په ځمکه واچوه.

د بې عقلې ښځې، تل کمیس سوزي.

د بې غیرته کاله، میلمه واکدار دی.

د بې کاره، خدای بیزاره.

د بې ننگه په ننگه به تل شرمنده یې.

د بې نیازه چې مرور یې، هغو نه سود من یې.

د پاچا پاچاهي ځي، د مزدور مزدوري.

د پاخه او ستا د دیگ په ورو ورو پخیږي.

د پای ځې رگ نه پرېښود کیږي.

د پردې ابۍ نه، خپله تبۍ ښه ده.

د پردې په زوی، د عزرائیل څه؟

د پردې اس نه، خپل ټټو ښه دی.

د پردې توری مصرۍ مې لور په غاړه ښه دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

د پردۍ تور سرې ښه غواړه، د خپلې تورسرې د پاره.

د پړانګ سپينې منګلې، شپنو پوځې پرې وېشلې.

د پسرۍ تر ګلو د ژمي اوربه دی، تر ناسياله ښځې، جره کوربه ده.

د پشي اول تس ته ځوک ځان نه نيسي.

د پشي منډه تر کادانې پورې وي.

د پشي نظر په کولپۍ (۱) وي.

د پښې پر دکان که و نه سوځې، بخرکۍ به درو الوځي.

د پښې کور چې وسو، هغو نه ښه شو.

د پښتنو جوړه په پرده وي، مرګ يې هسې پلمه وي.

د پښو خاورې سترګو ته الوځي.

د پلار اشنا، د زوی کاکا.

د پلار ګټه د امبار کوټه، د زوی ګټه د زړه غوټه.

د پور دلاسه، دوه کوره خرابيږي.

د پوه سړي دوستي زيان نه لري.

د پيښې څخه تيښته نشته.

د پيغلې شل مخه په بوخچه کښې دي.

د پيل په يوه وځکه څه کيږي.

د پيل يوه تبه مرګ دی.

د تا چې څومره خيال دی، زما هغومره مال دی.

د تا لندې چې دربې شي، د شپانه ورته غرمبې شي.

(۱) - خمير دان.

(c) ketabton.com: The Digital Library
Courtesy www.pdfbooksfree.pk

د تبر خوله نیمځی نیولې ده.

د تخته که ولوېږم، د ځمکې نه لوېږم.

د تربور په زړه سوی کې، پیغور نغښتی دی.

د تروږې په ډېر ایرس، رنګ یې بد کړ د اولس.

د ترم چې څه دی، یو پو دی.

د تش ټوپکه دوه کسه بیرېږي.

د تشه ډاګه به سیلۍ څه یوسي.

د تورو مخ رڼا وي.

د تورې شپې ناره بې څه نه وي.

د تورې وهلې به جوړ شي، د خولې ویشتلې نه جوړېږي.

د تورې ټپ جوړېږي، د بدې خبرې ټپ نه جوړېږي.

د ټولو نیمه نیمه، د ابۍ شوه یوه نیمه.

د ټپوس د ځالې نه، ټپوس پاڅي.

د جنګ څخه به روغ راشي، مګر له ځنګله څخه نه.

د جنګ شپې دې وي، د غم دې نه وي.

د جنګ خوږې خبرې، ساعت یې تریخ دی.

د جنګ میدان په پښو نه وهل کیږي.

د جنګه زه راغلم، خبرې ته کوې.

د ځوانۍ بیکارۍ، د سپین ږیر توب خوارۍ.

د چا اول، د چا آخر.

د چا چې یوه سترګه ړنده شي، پر بله لاس ږدي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

دچا دروازه مه ټکوه په ګوته، ستا به نه وهي په لغته.

د چرګ په اذان نه سهار کیږي.

د چغال تر ناز، د زمري ځیرل ښه دي.

دچغال کور، بې چرګه نه وي.

د چنګښو من نه پوره کیږي.

د چیدی به لاس وانه خلم چیدی، که مې سر پر چیدی پرې شي چیدی.

دحق ښښتن داده وي.

د خاورو ولاړ شو، پر ایرو کښیناست.

د خیرې مرګ هیره ده.

دخپل خپلوي ښه ده، نزدیکت یې ښه نه دی.

د خپل کاله خور او لور کړمیز نه وي.

دخپل کور غل نه نیول کیږي.

دخپل وطن ګیدړ، د بل وطن تر زمري ښه دی.

د خپلو ازاریده شته، بیزاریده نشته.

دخپله نه رغیږي.

دخپلې کمبلې سره پښې غزوه.

د خدای امر چې وشي، پلار یې نه وي زوی یې وشي.

د خدای په چارو د چا وس نه رسیږي.

دخدای داسې رضا ده، ابد له ودوو د تریښې ورا ده.

د خدای کاره دې خدای سم کړي.

د خدای ګناکار په توبه خلاسیږي، او د بنده په ناغه.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

دخدای نظر یا پر زهیرو زړو دی، یا پر نړیدلو قبرو.

د خدای چې رضا شي، ورځ یې سمه شي.

دخره بار چې درونډ وي، ښه ځي.

د خره مړی، د سپو اختر دی.

د خره ښښتن ته پیښنه دده.

دخره لکۍ چې له هرې خوا لویشت کې، دوه لویشتې ده.

دخره مینه لغته ده.

د خره نه یې کته لویه ده.

دخوار په لاس کې غلمینه ډوډۍ بده ایسي.

د خوار خپله خواري بس ده.

د خوار کاله وړی دې خدای ماړه کړي.

د خوارانو برخې، پر اغزیو څرخي.

د خوار رنځور پوښتنه رحمت دی، د بډای سړی منت.

د خوار مُلا مسئله څوک نه اوري.

د خوار ملا په اذان څوک کلمه نه وایي.

د خوار سړی ځای به په زوړ ګیلم وی.

د خواښې هلته ورځ کږه شي، چې د زوم کره یې شپه شي.

دخوارې کونډې زویه، خپله روټۍ ژویه.

دخوارۍ څخه پر ژرنده ناست، دکبره مزد نه اخلي.

دخوار یوه وزه وه، هغه هم ګوډه ړنده وه.

د خوریې خاوره، دماما دنغری څخه ده.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

دخولې او زړه وينا چې يوه شي يارانه ترې جوړيږي.

دخطا يا ناغه وي، يا توبه.

دخياله دلونگو لونه کوي، دلوږې څاښت کښيني.

د خيرات وز يا لنډي وي، يا بوچي.

د خيرات په خوا کښې ډې کوي.

د خيره مې دې توبه، کاسه مې په لاس راکړه.

دداسې سړي په لاس مړ مه شي، چې سل يې نه وي وژلي.

ددستر خان پر لمن څه دوست، څه دښمن.

د دادو ورکې مينې، گازرې خدايرام خيله يوړې.

ددښمن کره څم، دوست مې گرو دي.

ددښمن د غصې، غم شړم په تماشې.

د دکاندار سترگې تول دي.

ددنيا پيغور، د آخرت تر اور کم نه دي.

د دنيا څخه چې وفا غواړي، لکه دمړو څخه چې خندا غواړي.

د دوبي سخي، دژمي صوفي نه دي په کار.

د دوبي کور داختر په ورځ گوره.

د دوو خرو وربشي نه شي بيلولي.

د دوست په منت خپه نه شې، ددښمن په خندا ونه غوليږې.

د دوست پوستين مې وکيښ، خو د دښمن دروازې ته ورنه غلم.

د دوست لاس درد نه لري.

د ديوال عمر، له اخيره پوښتنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library
Courtesy www.pdfbooksfree.pk

ددې کلي خورزو ده، په دې کلي واده ده.

دډنډ اوبه چې ډېرې ودرېږي گنده شي.

د ډم سترگې به تل په نغري وي.

د ډول آواز د لرې ښه خوند کوي.

د ډېر کار ډېره گټه وي.

د ډېرو ډېر مري، د لږو لږ.

دروغو ته د رښتيا رنگ ورکول، گران دي.

درياب که لوی دی، چمچه دې خپله ده.

د رويبار په دواړو مخ تور دی.

درياب په لپه نه کمېږي.

درياب په لوټه نه خړېږي.

درې پيتې ريشکه يې وخوړله، دی يې لا مړه بولي.

دريدلي په چانه دی چليدلي.

د زاړه غوايي، يوه جوپه ده.

د زړه مينه، په لاس ښکاره کيږي.

د زړه، زړه ته لاره وي.

د ړانده له نيولو، د کاڼه د وهلو دې خدای ساته.

د زرگر راستی دغه ده، چې غلا ورځخه و نه کي.

د زرو په قدر زرگر پوهيږي.

د زمري غار بې هډوکي نه وي.

د ډېرو لرگي، د يوه غوزې.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

د ډيرو همسا، ديوه ګيډی.

د ډيوې لاندې تياره وی.

درباندې به يې وځندم، وبه يې نه خورې.

د رشتيا ګوی د خولې سر سوری وی.

درکوم يې، مګر په کم کانې، په تشه پيمانه.

دروغ د ايمان زيان دی.

دروغ وايه، په شرع يې زوغ وايه.

دروغجن دې دروغ وايي، هغه بل دې قياس کوی.

دروغجن، هير جن.

دروغجن سړی هر چاته سپک ښکاری.

دروغجن چې په دروغو ځان مجبور ګڼي هم دروغجن دی.

د زور اوبه په پيچومې هم خيژی.

د زورور څپلی، دخوار ککری.

د زورور وهل، دکم زوری ښکنځل.

د زورور ياری، دخره سپرلی.

د زورور ترځنګه مه کښينه زره وره.

د زورور لښته نه پور دی، نه پيغور.

د زوی په هيله مور، له ميړه ووته.

د زوی ناره په هغو ده، چې د خدای وربانده پيرزو ده.

د زوی ميړانه د مور د تندی ځخه معلوميږی.

د زوی په ميړانه، مور سر دسره ځوانه.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

دزوی مې دې اور ته مری، د لور مې دې مېره، نه بوره نه وراره.

د ژاولن په کور کې خپلوان شرمېږی، په گور کې مُردگان.

د ژرندی لار له ډوله ده.

دژبې په توده، د دښمن په خوږ، مه غولېږه.

د ژرندې زه راغلم، له واره ته خبر یې.

د ژمی په لمر مه نازېږه، د دښمن په خندا.

دژمی پیتاوی دې هغه کوی، چې کندو یې ډک وی.

د ژمی اور هر څوک ځان ته راکاږی.

د سبا خبره سبا کېږی.

د سپو کور په کور دعوه ده، خوار فقیر ته یې یوه ده.

د سپو د نیستی نه چغالنو په کور کې ځای ونیوه.

د سپو له خواری، گیدړ پر بام کوی بازی.

د سپي په خوله دریاب نه مردارېږی.

د سپی او د مېړه وینې نه تللې کېږی.

د سپی دَم زده کړه، خو کوتک له لاسه مه غورځوه.

د سپی تر خوله چې هډو رسیږی، غنیمت دی.

دسپی تر لکۍ لاندې عمر هم تیرېږی.

د ستړی یوه دمه، د وږی یوه مړی.

د ستنې له سوری چا بار نه دی ایستلی.

د سر پر ځای مې پښې وای، دژی خوله را نژدې وای.

دسر نه چې تیر شی، قلندر شی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

د سلو بللو ځاى كيږى، او د يوه نابللي ځاى نه كيږى.

د سلو كولبو خاوند، يوه لنډى ته ودرېږى.

د سلو مرغانو د پاره، يوه ډبره كافي ده.

د سلو (هو!) نه، يوه (نه!) ښه ده.

د سلو كالو موړ به په سل كاله وږى نه شى، د سلو كالو وږى به، په سل كاله موړ نه شى.

د سلو غرونه پنا ښه دى، نه د يوه سينده.

د سوال په اوبو ژرنده نه چليږى.

د سورناچى څه دى، يو پو دى.

د سوى دې خپلې غوښې دارو شى.

د سيال خواږه يا پور دى، يا پيغور.

د سيل ځاى، گودر دى.

د سيند مړى چا گټلى.

د شپې كه ولاړ نه شى د ورځې په مزله ته و نه رسيږې.

د شپې بند اوبو وږى دى.

د شپې هر سړى ډاريږى، څوك حال وايى، څوك يې نه وايى.

د شرمښ زوى، شرمښ وى.

د شلو كلويار، يوه ورځ شى په كار.

د شنې ميږې ورى كه شين نه وى شين ټكې به لرى.

د شوم په شومې، وسول ټول پټى.

د شو قدر شپه په شو گير ليده كيږى.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

د ښار دروازې تړلی کیږي، دعالم خولې نه تړل کیږي.

د ښاره زه راغلم، دنرخه ته خبر یې.

د ښاره ووځه، له نرخه مه وځه.

د ښځې چې د میړه سره راستي وي، د کور ژوندیې په درستي وي.

د ښکار غوښې، دځان غوښې.

د ښکاري وار وریاندی نه جوړیده، دنندارچي ورته بیړه وه.

د ښمن دې چې په شاتو مری، په زارو یې مه وژنه.

د ښمنی په سلام نه ورکیږي.

د ښمن هغه دی، چې اول یې (هو!) وي، اخیر یې (نه!).

د ښمن یاسر ته گوری یا پښو ته.

د ښو به ښه وایی، د بدو به څوک څه وایی.

د ښو ښځه ښه زیږي، د بدو ښځه واښه.

د ښوروا دې مرور یم، د غوښو دې پخلا.

د ښو غوښو، ښه ښوروا وي.

د ښه پلاره د ښه موره، بلا وزیږیده توره.

د ښه خوی ښایسته په ښایستو نه گډیږي.

د ښې ورځې مې یار، د بدې ورځې مې بیزار.

د صبر میوه ، په مراد پخیږي.

د صحرا موږک راغی، د کور موږک یې وویست.

د ظالم عُمر د خرجال پاچایی ده.

د ظلم کور وران دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

د ظلم عُمر لنډ دی.

د ظلم کاسه آخر چپه ده.

د عالِمه سره غم نه غم دی.

د علم برخه درنده ده.

د عقل وسه په عشق نه رسیږی.

د عقل مې کمبود نشته، خو بخت نه لرم.

د عقل وږی چا لیدلی نه دی او د دنیا موړ.

د عقل وږی نشته او د دنیا موړ.

د غرض ځنبتن لټونی وی.

د غاترې ترشا مه تیریږه، د مَلِک تر مخ.

د غرو ځنګلونه بې زمریانو نه وی.

د غریب په مرګ څوک نه ژاړی.

د غریب مُلا پر اذان څوک غوږ نه نیسی.

د غریب سړی به د خیرات په ورځ غوا ورکه وی.

د غریب مُلا پر اذان څوک روژه نه ماتوی.

د غریب سړي به د اختر په ورځ په نس درد وی.

د غریب غاښ به په حلوا ماتیږی.

د غلو ده ښه یاری، بده یې بیزاری.

د غلو مې کلی نه لید، د شګو مې څلی.

د غلو په ږیره خلی، غلګی لاس ورته نیولی.

د غله ځای په غره کښې نشته.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

د غله کلا چا لیدلې ده.

د غله میرانه تیښته ده.

د غنمو له رویه څوز اوبیږي.

دغنمو لار د ژرندې تر خولې ده.

د غنی که زړه سوی وشي، خوار غریب به پاتې نه شي.

د کاږه تیکي سره کږه توره جوړیږي.

د کال خپله مې نه یې، خپلې شپې به درسره تیروم.

دکال ښه والي، د پسرلي څخه معلومیږي.

د کاله خور او لور کرمیز نه وي.

د کاله کشر مه شې، د کاروان مشر مه شې.

دکانداري اسانه ده، خوسختي یې توکري دي.

دکان یې مه گوره، مال یې گوره.

د کبر کاسه نسکوره ده.

د کږې توري، کوږ چړ تون وي.

دکم اصل لوی تیا، د اصیل سپکتیا وي.

د کوټه یوه غوټه.

د کوچني په ژبه خپله مور ښه پوهیږي.

د کور پیر چاته نه معلومیږي.

دکور توریالي دي، خو د بیابان خندني دي.

دکور خبره، د باندې مه کوه.

د کور گټه، د لاهور گټه.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

د کور غم به صحرا ته یوسم، د صحرا غم به چیرته.

د کور غم، د گور غم.

د کور غم نه گلول کیږي.

د کور نوم له نیستی نه ورکیږي.

د کومباړ (۱) په کور کښې ، روغ لوښی نشته.

د کونډې دوه غوایي وو ، یو ووت نه ، بل ننه ووت نه.

د کونډې هم زړه کیږي، هم یې ساړه.

د کونډې، نه دین شو ، نه دنیا.

د کونډې غم دځان وي ، د لور یې د خان وي.

د کونډې کره زوی نه ؤ ، چې زوی پیدا شو ، مرگو گډه شوه.

د کونډې یوه لور وه ، په سکونډلو کښې یوړه.

د کونډې زویه، څه خو بویه.

د کونډې زوی، نیم پاچا دی.

د کوښې ختمه، په کوښې لگیږي.

دګتې او توري ځای توپیر لري.

د گور خاورې، پر گور لگیږي.

د گوډې لار په ژرنده ده.

د گور شپه نه پر کور کیږي.

د گوملې مړی، له گوملې غواړه.

د گونگ په ژبه مور پوهیږي.

(۱) - کومباړ: کولال ته وایي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

د گونګ په ژبه ، ګونګ پوهیږي.
د ګیدړ تر ناز، د زمري ځیرل ښه دي.

د ګیدړې او زمري اشنایي نه کیږي.
د لاس غوټه، په غاښ مه خلاسوه.
د لټ غوايي آخر خاوند قصاب دی.
د لړو لړ ، د ډیرو ډیر.
د لښکر په آخر ځه، د ماتې په سر.
د لندو به څه لانده شي.
د لندو ختمو لړې اوبه دارو دي.
د لور مې دې میره مړ شی، د زوی مې دې اورته، زه دې تمولـه یمه سمته.
د لوګړی چې رضا نه وي، لور په لوټه اچوي.
د لولۍ واته یو شرم، او ننه واته یې بل شرم.
د لیرې دې لیدی نه شم، د نژدې درته کتای نه شم.
د لیوه چې خوله سره شی، په لسو پسو بند نه دی.
د لیوه سره چې غوښې خوري، له ځښتن سره تندي وهي.
د لویو ویالو څخه خیز مه وهه، چې لوند به شي.
د لوی منګی اوبه خوړې وي.
دماغ دې پیل وړای نشي، په کور کښې دې مور کان له لوړی روژې نیسی.
د مارانو لارې چا بندې کړی دي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

د ماړه کور به سترګې ورې وي.

د ماهي چې اجل راشي، چجی ته نژدې کيږي.

د مرچو په ښته ناست دی.

د مرد خواره د نامرد په نس کې پاتې کيږي.

د مرګ دارو ګران دی.

د مرګه مخ کښې ځان مه وژنه.

د مرور برخه، یا درنه ده یا تالا ده.

د مرور برخه، د نسور ده.

د مری پسول څه دی، د بنی کور څه دی.

د مريانو لښکر څه وي، د خرو چرچر څه دی.

د میری ښپیره، د اور لمبه ده.

د مړاوو اوبو وبيريږه، له توندو اوبو مه بيريږه.

د مړو به لا څه بنادی وي.

د مړو لا کله په قيامت نه وه رضا.

د مړی قدر، په ژوندی باندې وي.

د مړه څخه شیطان لا بیزاره دی.

د مړه مال، په مړه پسې ځی.

د مجبوری یو نوم صبر دی.

د مسافر د شپو حساب مه کوه، د سرخواست یې کوه.

د مسافر ویر سوړ وی.

د مستې په میچن، څه ورشې څه غنم.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

د مسجد سړی، په مسجد کښې لټوه.

د مسخرو آخر جنگ دی.

د مشکو بوی نه پټیږي.

د مکې لار په منډه نه خلاسیږي.

د ملخ وروریې، نه خواړه گورې نه ترخه.

د ملغلرې یو آب دی، چه لاړ شی، آب یې نه پاتې کیږي.

د مَلک ترمخ او د غاترې تر شا مه تیریږه.

د ملک لور، په نامه غوښته کیږي.

د ملنگ کچکول پاتیږي، د پاچا پاچاهي.

د منگری سر په دښمن ټکوه.

د موچی خونه هسې خوسا وه، چې باران پرې وشو ډډوزې یې ولاړې.

د مور زړه پر زوی، د زوی پر وچ کاڼي.

د مور غیږ، د زوی زانگو ده.

د مور یې شړی لنگ وگوره، د لور یې شرنگ پرنگ وگوره.

د مورک خه غم دی، په ژرنده کښې یې کور دی!

د میرانې او سپیتانې، یو گام تر منځ دی.

د میړو په مغزو کښې تل د توري شرنگ وی.

د میړو پرده خدای کوی.

د میړو یو لاس په چاړه، بل په خواړه.

د میړه زوی سترگې غټې وی.

د میړه ژوند د تورې تر سیورې لاندې وی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

د ميږه سيالي کوه، د بخت يې مه کوه.

د ميږه يا خرپ وي، يا ترپ.

د ميږيانو کور له غمه نه خلاسيږي.

د ميلمه په بيږه، د کور به څه دي.

د ميلمه بيگا مخ وي، سبا يې څټ.

د ميلمه جواب، پيتى ده.

د ميلمه ميلمه بد ايسي، د کور به دواړه.

د مين کام، د شهادت جام دى.

د مينځى مات سر ته گوري، د بى بى زړه ته نه گوري.

د ميو غوندې، په يو مخ کوليږي.

د نااهلو څخه پت مه غواړه.

د ناز خواړه يا تاوده وي، يا بلمنگه.

د ناست زمري نه، گرځنده گيدړ ښه دى.

د ناکسه اشنايى، د خره سپارلى.

د ناوختې ميلمه يې له ملا خوري.

د نژدې ورته کتلاى نه شم، د لرې يې پرېښولاى نه شم.

د نس پرسته لاندې، په څيله کښې تماميږي.

د نشت نه موزى ښه دى، کټ پرې د ک وي.

د نغرى غم څوک نشي گلولاى.

د ننگرهار له توپى نه سرى سر تور ښه دى.

د نورو نيمه، د انا يوه نيمه.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

د نورو تلوار دی، ماته يې په ځمکه را واچوه.

د نوک پر ځای سوک منډی.

د نوی په هوس، زاړه يې کړه خس خس.

د نه زويه مينه نه ور کيږی، د سپی زويه مينه ور کيږی.

د نه ميړو، ملک شوبلو.

دنيا بلبل دی، کله د يود، کله د بل دی.

دنيا په دوو سترگو خپله، په دوو پردی.

دنيا په دنيا ورځی.

دنيا باد دی باد به يې يوسی، د پاسه به او دل راشی تر قيامته په پر اوسی.

دنيا په اميد خوړله کيږی.

دنيا تر سر جار، سر تر ناموس جار.

دنيا خپله لری، روی پر عالم.

دنيا داره چې دنيا دې ډيروله، سپين کفن دې يووړ.

دغه نور دې پر چا وزير ميله.

دنيا ډيريږی، زړه تنگيږی.

دنيا هغه ته معلومه دی، چې خنبه کړې يې دی.

دنيستی، هر ساعت مرگ دی.

د نيکانو له قدمه، بدان وو تل له غمه.

د نيمې ورځې حکومت د سلو کلو کور خرابوی.

د وادو نه وروسته سندرې څه په کار.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

دوبي دخوار و غريب جامه ده.

د وچو له غمه، لانده سوځي.

دود له کندې خيژي.

دود ښايستو لره ځي. (۱)

دودونه هغه دود نه وي، چې دسخا پکښې رودونه وي.

دوران، پر هر گوروان.

د ورځې دتوتو په خوړلو شرميږي، دشپې يې له پچو سره خوري.

د رور خور مې کې، محتاجه مې مه کې.

د رور څخه گټه، څو نه گټه نه ده.

د رور دې ورارد شو، د وراره سره دې څه شو.

د رور پورې ولاړ وې، دمنې ورځ وې ولاړې.

د وړې تر پام، سړې غوښې دي

د وړې سترگې، په ديگدان کښې وي.

دوست او دښمن په يوه سترگې گورې.

دوست اشارې ته گورې، او دښمن وارې ته.

دوست به دې وژروي، دښمن به دې وخندوي.

دوست ته حال وايه، دښمن ته لا په وهه.

دوست ته دومره تمه کوه، چې دلاسه يې کيږي.

دوست ته تشه پياله، دښمن ته ډکه.

دوست دې کوم دی، چې سهار دې اور وينې ماښام دې کور.

---

(۱) - دا متل د کندهارو خوا دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

دوست روزنه غواړي، دښمن ترټنه.

دوست د سختۍ دپاره ښه دی.

دوستي د سلو کلو لار ده.

د وطن په قدر، مسافر ښه پوهیږي.

دولت له اتفاقه پیدا کیږي.

دولت د لاس خیره ده.

دولت دې د ځان دی، عزت دې په جهان دی.

د ولې میوه لاس ته نه راځي.

دو مرده مه لوییږه، چې ما نه ګورې.

دونه تهوپ وهه، چې د پښو نه لویږې.

د ونې سل کاله عمر، د مرغۍ پرې یوه شپه.

دود به سره جوړ شي، که دریم یې ترمنځ نه وي.

دود پکٹ، هغه هم سره ورک.

دود ورونه، هغه هم سره تربرونه.

دود ورونه، دریم حساب.

دود که لامچان شي، د یوې بلا تمام شي.

دود ګوتې مې توري کړې، په تا خوارې مې پورې کړې.

دود لخ، په نه سره پټیږي.

دود لخ په حمام کښې ښه سره ایسي.

دود مرغان، یوه یې ځاله، خبر نه دی یو د بل له حاله.

دود وری چن یوه وټ کښې بد سره وری.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

دوه غوايي چې ښکر په ښکر شي، زيان د بوتو کانو دی.

دوه هندوانې په يوه لاس کښې نه نيولې کيږي.

د هر چا سره خپل سيورې مل دی.

د هر چا ښه، د خپل ځان ده.

د هر چا په سر کښې يوه پياله بنگ دی.

د هر سر د پاسه، سر دی.

د هر سړي آب، په خپل لاس کښې دی.

د هر شي خوند په مالګه ښه کيږي، د مالګې خوند به په څه ښه شي.

د هر شي جامه څيريږي، د ښه خوی جامه نه څيريږي، نه زړيږي.

د هغو تاړيانو خولې توري دي، چې ښکار کوي.

د هغه زغله چې يو وار هوکي، بيا نه.

د هغه مه بيريږه، چې له خدايه بيريږي.

د هغه و بيريږه، چې د خدايه نه بيريږي.

د هوښيارانو ويل، د کاڼي ښکل دی.

د هوښيار بلا دې ورکه وي.

د هوا مرغۍ شل د پيسې

د هيچا څراغ تر سهاره نه لګيږي.

د هيلې مخ تور دی.

د هيلۍ بچي ته لامبو مه زده کوه.

د يار ترخې خبرې، خوږې لګيږي.

د يار سره ياري کړه، په عيبو يې غرض مه کړه.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

د یتیم اوښکې په خپله مور پاکیږي.
دیوال نم زړه وي، انسان غم.
دیوالونه هم غوږونه لري.
د یوې ونې لرګی، څه لوی څه کمکی.
د یو ستوری نه، دوې پچې ښې دي.
د یو زر تلاؤ نه، یو بخت ښه دی.
د یوه زیان، د بل تکیه.
د یوه سپاهي به څه دوړه وي.
د یوه لاسه تک نه خیژي.
د یوه مریي د سلو بادار.
د یوې ورځې حاکم، د شلو کالو کور خرابوي.
د یوې سپړې د پاره، پوستین اور ته مه اچوه.

(ډ)

* ډال چې ګرزوي، ځان به ساتي.
ډاندوغ به یا وپنې خوري، یا سپینې.
ډبره چې پر ځای پرته وي، درنه وي.
ډبره د یتیم په سر لویږي.
ډبره یوه نیک مرغه، یوه بد مرغه.
ډبرې اړوې، لړم ترې لاندې غواړې.
ډکه کاسه خامخا چړپیږي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

ډمان څلور کسه په ښته پسې تلل، مګر د بې کسی چیغې یې وهلې.

ډم چې ډول وهی، زور یې لری.

ډم خو موړ شو، چې پاتې یې کور شو.

ډمه ګډېدلی نه شوه، ویل یې ځمکه کږه ده.

ډوډۍ به خپله خوری، سترګې به د نورو پرې سرې وی.

ډوډۍ پردۍ ښوروا ته مه وړه کوه.

ډوډۍ خپله خوره، عقل له بله زده کوه.

ډوډۍ د نانوای ځی، زړه د بتیاری چوی.

ډوډۍ د لوښې له مخې خوړله کیږی.

ډوډۍ زما خوری (۱) توتو د سلاخانې کوی.

ډوډۍ که د بل ده، نس خورې خپل دی.

ډول په بیه، کبر وړیا.

ډول په تیر اغږېږی، ما مندی کور ګډیږی.

ډول سوری ګوته پکښې.

ډول یې د لیونی په لاس کښې ورکړ.

ډولونه مې تر خولې تیر دی، دا یې ډمبکی دی.

ډیر کار، ډیره ګټه.

ډیر مه وایه، چې لږ خیژی.

ډیر ویل د قرآن ښه ده.

ډیره ګټیه، دمایې سر خوری.

ډیر یې نه موندل، لږه یې نه خوړل.

---

(۱) -کندهار د سیمې دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk.

(ر)

* راتگ په اراده، بیرته تگ په اجازه.

راست اوسه، پر لویه لار ناست اوسه.

راستی زوال نه لری.

راکه زما چوتی، بیزاره یم د گتي.

رښتیا ویل ترخه دی.

رښتیا وایه، په کوچنی یې وایه.

رښتیا که نه وایم، الله مې نیسی، که یې ووایم، عبدالله مې نیسی.

رښتیا یا زورور وایی، یا لیونی.

راغلی پکښې کښیوتې، د نڼۀ پښکې پریوتې.

رغستلی (۱)، له منځه وتلی.

رمه که له شپانه خوشې ده، له څښتن نه خو نه ده خوشې.

رنځوره آن دې تمام شو، چې لقمان پر تا نادان شو.

رنځونه د گرمی، علاج یې د سردی.

رنگ دې د غله، ناستې دې پرڅه.

رنگ مې گوره، حال مې پوښته.

رنگ یې د گُل، خوند یې د پیاز.

رنگ یې د ملا، عمل یې د بلا.

(۱) - ځینې پښتانه یې ورغستلی یې بولی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

رنگ يې مه ګوره، خوند يې ګوره.
رنگ يې د ګليگي، ولاړ د ګول پر ځای. (۱)
روپۍ، روپۍ پيدا کوي.
روپۍ که کوچنۍ ده، کارونه غټ کوي.
روټه نه د کاله خوښيږي، نه د ميلمانه.
ورځ که يوه ده، وختونه يې ډير دي.
رود له ويالو خوړيږي.
روزی چا په منډه نه ده نيولې.
روغ صورت نيمه پاچاهي ده.
روغ صورت نه پټيږي.

(ړ)

* ړانده ته شپه او ورځ يو شان ده.
ړانده ته دخولې لار معلومه ده.
ړانده ته مه ګډيږه، کاڼه ته ډول مه وهه.
ړوند په خپلو سترګو بينا دی.
ړوند په خپل کور ښه پوهيږي.
ړوند په ګوډ پورې خاندي.
ړوند په موږی هره ورځ نه لويږي.

(۱) - يعنې رنگ د (خوسی) مګر د لوی غوايي پر ځای کول (د سرو غنمو پر راشه).

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

ړوند خو ړوند يم، سترګو ته مې ولې ډکې راوړې.
ړوند څراغ څه کړي.
ړوند له خدايه څه غواړي، دوې سترګې.
ړوند يو واري، امسا ورکوي.
ړومبى د وروستى پل دى.

(ز)

* زاړه ته يې ويل: مه څيريږه، ده ويل: مه غريږه.
زاړه ته يې ويل مه څيريږه، ده ويل مه غريږه.
زامن خواږه دي، غشي يې کاږه دي.
زر پر غره لار جوړوي.
زر تر سبړ کال، پر کال قدر من وي.
زر چې وي، زاري د څه د ه.
زر چې پاک وي، له اوره يې څه باک وي.
زر زر ګرته لوي، خبرې د رويز ګر ته لوي.
زرګر غولولى، په شلم کال پوهيږي.
زر که سبړ خواږه دي، کال ته هم خواږه دي.
زرغونه به لنګيږي، احمد شاه به ځنې زيږي.
زربنده چې مير شي، چې مير شوې بيا زر ډير دي.
زرد بوډۍ پر خره سپره، چارتار وهي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

زړه بوډۍ او دوکاته ځني.

زړه په خوله بدیږي.

زړه چې مین شي ښایست نه غواړي، خوب چې ورشي بالښت نه غواړي.

زړه د میني کور دی.

زړه زړه ته لار لري.

زړه شوم، پاکیزه شوم.

زړور یو وخت مري، او بې زړه تل.

زړه هینداره ده.

زړه یې ښه که، کار پرې وکه.

زړې خبرې، نوی توبرې.

زلفې سنبل، نس مې پر بل.

زلفې دخیاله زنګیدې، باد پرې بدنام شو.

زما ښه شي، ستا ګنده شي.

زما هله هله ازلی برخه مې کړه تر چاپېره.

زما پور دې پر کار ګه وي، دکار ګه مرګی دې نه وي.

زما دې خواست ورک شي، ستا دې داد.

زما زویه، تر ما لویه.

زما غوړی ستا پر کورتو لویږی،...

زما یوې روپۍ، زه دې خال کړم که اوړی.

زما نه مني، د خره مني.

زور چې قدم کیږدی، عقل هلته ریږدی.

زور چې زورور شي، عقل مرور شي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

زور چې راشي، دحساب ملا ماتوي.

زور چې له بخته جلا وي، په بدو مبتلا وي.

زور چې پرې ورشي، عقل لرو بر شي.

زور چې زور ورشي، پتې له تخمه سره خپل شي.

زور ته پوله نشته.

زور خو زور، چل هم د زوره کم نه دی.

زورور دې تر پام کمزوری مه شه.

زورور غویی، دغولی منځ نیسي.

زور یې د ملخ ترا پی پر مخ.

زوړ پیوند وه، برینډ به نه شي.

زوړ غل په خپل اولس کښې غلا نه کوي.

زوړ غویی کونجاړه په خوب کښې ويني.

زوړ که بار نشي وړای، لاروړای شي.

زوم نه باله شي، نه شاړه شي.

زوم يې د خوسر له نغری اخلي.

زوی چې و نه ژاړي، مور تی نه ورکوي.

زوی ته اړ گوره، لور ته لوړ گوره.

زوی ته دمور په ستر گه گوره.

زوی مې را ملا کړه، کډې مې ولاړې.

زویی په ښه دې غواړم، د ځان د ښې د پاره.

زوی يې غوښت، خیر يې نه غوښت.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

زهر څه خروار خوړلی، څه مثقال.

زداو ته له یوه اسله، زه نو ولې شوم کم اسله.

زه او ته راضی، څه به وکاندی قاضی.

زه به څه کوم راتور، چې غومبر وهی په زور.

زه پر تا، او ته خطا.

زه پور غواړم، ته نور غواړې.

زه پوهیږم او خپله بنی.

زه په تمه، ته بې غمه.

زه تر تا جار، ته پر ما.

زه چې ستا سپیرې خولې ته گورم، رنگ دی د یتیم را معلومیږی.

زه ځان خورم تا له، ته څا کینې ماله.

زه د ابی مزدوره، ابې د کلی مزدوره.

زه دې باغ نه وینم، ته وایې تارو درغی.

زه یې په پیری شک لرم، ته ورته مریدان نیسې.

زه دې پر مری ژاړم، ته مې په خوله پورې خاندې.

زه دې پوزه غوځوم، ته پیروان غواړې.

زه دې حق نه گنم، ته وایې چې درانه یې وتله.

زه دې نه کرم، ته شین کیږې.

زه دې ورانه منم، ته سپرلو راته وپی.

زه چې ستا بر منگه وم، ونه دلونگ وم.

زه زره ورورم، دی سیخ راوړی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

زه ستا دارو، ته زما دارو.

زه ساده، ته حرام زاده.

زه گوزم تا ته، ته گوري ماته، کار شو تر منځ پاته.

زه وایم اوړه نشته، ته وایې پتیری پخې کړه.

زه یم ستا د غاړې، ته له ما څخه سپیرکي غواړې.

(ژ)

* ژاولې چخونیا شوې، نه د تا شوې، نه د ما شوې.

ژرنده او جومات نه پیژني.

ژبه لنده لښته ده.

ژر مه گډیږه، چې سپک نه شې.

ژرنده په چل گرزي.

ژرنده چې بار نه لري، په څه به گرزي.

ژرنده گړی خدای خوار کړی، څټه پرته او مزد خوړلی.

ژرنده که د پلار ده، هم په وار ده.

ژرنده که هر څومره گړندۍ شي، لاندې غنم نه اوړه کوي.

ژرنده و گرزي، چې اوړه و کړي.

ژرنده ماته شوه، تکتکی یې لا ښوري.

ژرا هم د زړه زور غواړي.

ژمی کله وي، چې باد باران وي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

ژمی دې تود مه شه، دوبی دې سوړ.

ژمی د خوار او غریب زیان دی.

ژوند دې ورک شه له مرګه بتر.

ژوند یې ګران، مرګ یې ګران.

(ړ)

* ړغ د مُلا، امین د کلی.

ړیره زما، واک یې د مُلا.

(س)

* ساپی سم سمکې.

سپر هغه ګرزوی، چې تورو ته اوړه سموی.

سپما سپما، نه له ادې نه له ابا.

سپمولی، سپو خوړلی.

سپېسی، په نری ځای شکیږی.

سپور د پیاده له حاله څه خبر دی.

سپور خور، خاورې خور.

سپی په هډوکی نه خوږیږی.

سپی چې څومره غاپی، هومره نه تراپی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

سپي چې ايسار شي، يا .... يا غاپي.

سپي چې ګرزوي، په هډوکی يې وله.

سپي چې غاپي، څه ويني.

سپي خپل بادار نه پيژني.

سپي د پيل په سيورې کښې ته، ويل يې دا سيورې زما دی.

سپي دې هغه وخوره، چې پيژني دې.

سپيږدير د خان د پاره غاپي، لږ د کور د پاره.

سپي غاپي، کاروان تيريږی.

سپي کور په کور اخته وی، خوار فقير ته يې يو دوی.

سپي که هر څومره بد شي، بيا هم د چښتن کور ساتي.

سپي هډوکې خوری، خان ته يې نه انګيری؟

سپي يې وهه، چې خاوند يې وويريږی.

سپي يې د کوره په زغاسته تيريږی.

سپين تکي د هرچا خوښ دی، مګر د پيشو وريسې کښې لويږی.

سپين غر بې واورې نه وی.

سپين ويل يا ليونی کوی يا زورور.

سپين والی د زړه ښه دی، نه د ويښتو.

سپين ويښته د مرګ استازی دی.

سپينه ورول کا، توره ويرول کا.

سپينه وايه چغه شه، د چا د مخه.

سپين پګړی سړيو ته، ښځو په سر کړې دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

ستا څه کمی دی، چې په لاس دې سور غمی دی.

ستا دا به خورو، زما دا به ساتو.

ستا يې وابښ، زما يې غاړه.

سترګې پټوه، شمکی (۱) تيروه.

سترګې په ښو نه دريږی.

سترګې د سترګو شرميږی.

سترګه ړنده ښه ده، نه لار کوره.

ستړو ګټيل، هوساوو، وخټيل.

سخ د هغه چا، چې غم يې پر بل چا.

سخت ساعت، يو ساعت.

سخوندر د موږی په زور غورځی.

سربيره ښوی، دننه ګربينی.

سر په خپلو ويښتانو نه درنيږی.

سر تړلی، من خوړلی.

سر چې د شال وړ وی، له کشميره ورته راځی.

سر چې بې جنجاله شی، کهو شی.

سر څه په يوه لوته ښپيرد، څه په لسو.

سر خريلی ښه دی، نه ميره شړلی.

سر د ميږی، جنګ د مينده غوايی.

سر دې اسمان ته رسيږی او عقل دې تر پښو لاندې دی.

(۱) - شمکی يو تريخ بوټی دی، چې اوبه يې د تبې د پاره دوا ده.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

سر مې ګاته، غوږ مې بايلود.

سر مې لوړ دی، چې بابا مې په لښکر دی.

سړی کسه، جامه پرې نيسه.

سړی غرونه دی، ښځې يې اړمونه.

سړی يو نور، جامه يې بل نور.

سک چې توره وباسي، بې واره نه وی، غنم چې وږی وباسي، بې باره نه وی.

سلام يې نه اچاوه چې وايي چاوه پر ..... وخوت.

سل جادوګر، يو غيبت ګر نه دی سره برابر.

سل خويونه نور کړی، يو به د مور مور کړی.

سل دې تنورونه دی، يو موتی دې اوړه نشته.

سل ددې موره وای، پر مور دی وای.

سل دې ومرد، يو دی مه مره.

سل ډ زرګر، يو د ګګر (آهنګر).

سل د پور يوه ايکی دکور برابر نه دی.

سل روپۍ پور که، زوی په بازار لوی که.

سل روپۍ پور که، داختر شپه په کور که.

سل کاله د ونې، يوه شپه د مرغۍ.

سل کاله بندی وای، خوسا يې د ژوندی وای.

سل کسه هندوان وو، بدرګه يې لا نوره غوښته.

سل مړی پر دې کوی، يو مړی نخرې کوی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

سل منې خوزه، يوه به دې زهر شي.

سل يې ګوري، يو يې غواړي.

سل يې مړه کړه، لا يې بدی نه بولي.

سلواغه هره ورځ په شا کښې نه لويږي.

سود په لاس، پيسې تر کاله.

سور دی سوريدلی، تراوو ګنو وتلی.

سور سپی، د سور لنډې ورور دی.

سوی چې بار سی، بار يې څه وی.

سوی چې خروړی شي، څوک به وخوری.

سوی دخاوندوی، سپی هسې منډې وهی.

سيالی مې د خانانو سره کړه، کور مې وران شو.

سيال مې يې، مخې مې نه يې.

سيږ خورم، مثقال ګتم، بی بی اوسم، که درځم..

سيلاب لوی کاڼې رغړوی، کمکی پر خپل ځای پريږدی.

سينه دې درياب که، خوله دې بيړی.

سين په وښو نه بنديږی.

* * * * *

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

(ش)

شپه بَه وي، ياران به نه وي.

شپه که تياره ده، منې په شمار دي.

شپه يوه ده، غله يې ډير دي.

شپې ورځې لکه دارهټ منگوټي کله غم راوړي کله ښادي.

شپني د ليوه کار نه دی.

شرچې غواړې، پرې پيښ به شي.

شرع زړه مني، که خوله.

شرع ښه ده، د ښو ميړو په ښه ده.

شرع ظاهر گوري.

شرم په سترگو کښې دي.

شرم د ايمان پوښ دي.

شرم د بدې چارې، ښه دي.

شرم دهغو وساتي، چې په شرم پوهيږي.

شرم مې کوت، بيخ مې خوت.

شرمښ څه غواړي؟ باد و باران.

شرمښ هغه ميږه وړي، چې له رمې څخه جلا وي.

شرمښکې د مار سره غزيده، پر منغ وشليده.

شرې سرې، په مکه کښې آرام نه لري.

شکوڼ که حلال دي، رنگ يې د مردار دي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

شلومبې او ښوروا د بې خونده سړي لړ یږي.

شلومبې وړه، مستې راوړه.

شنې په غلا نه چیچل کیږي.

شنې که آسانه‌وای، سپرو به پلو ته‌نه ورکولای.

شوده راوړه شلومبې وړه، کور دې خپل دی.

شولې په یوه تک نه سپینیږي.

شولې مې دې شیدلې وي، خو د سیال سره مې دې سمې وي.

شیخ پریده، خوله پټه بهتره ده.

شیطان ته یې ویل خاورې خورې، ویل یې چې غوړې . رسره وي.

(ښ)

ښادي دریاندې غم دی، چې په تاپسې لړم دی.

ښادي د یاری، غم د وراړې.

ښار په نرمه ژبه خوړ کیږي، نه په کلک کوتک.

ښایسته په سلو کښې یو وي.

ښایسته گل ته دهر چا تلوسه‌وي.

ښایسته مخ د خوږو زړو مرهم دی.

ښځه په کور ښه‌ایسي، ژرنده په شور.

ښځه چې زړه‌شي، خوله یې پسته‌شي.

ښځه د تن جامه‌ده.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

ښځه د میړه په خوښه ده، نه د کلي.

ښځه د ښامار جنګ ته تیاره ده.

ښځه کړه پښتی ده، ماته به یې کې، سمه به یې نه کې.(۱)

ښځه که هر څومره ښه ده، د سړي ځای نه شي نیوله.

ښځه یا په کور، یا پر ګور.

ښځه مې دې نجل وی او زامن مې دې سل وی.

ښکار تازي وکړ، خوشالي کوته(۲) کوی.

ښویې جامې، شوې درنې.

ښه انګور چغال هم خوری.

ښه، اوبه هم نه وړی.

ښه یاران پر ناوه معلومیږي.

ښه به دې د ښو کړم، بد مې چې د مور زوی شي څه به یې سود کړم.

ښه به دې لور کړي، بد به دې خوړ کړي.

ښه په بدو هم معلومیږي.

ښه په ښه سړي کړه، یا به یې در کړي یا به دې یاد په ښه نامه کړي.

ښه پردې دنیا وي.

ښه پر دنیا کینه، پر عُقبی توښه ده.

ښه پر چا نه ورکیږي.

ښه پر بدو، د میړو کار دی.

---

(۱)- مطلب ترې ناپوهه ښځه ده.

(۲)- کوته پسې چې د ښکار او منډې نه وي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

ښه په ښه دی، بد په بد.

ښه جالوان دِ طوفان په ورځ معلومېږي.

ښه چې څوک پېژني، بد به ولې کوي.

ښه چې یاد کړې، نو یې برباد کړې.

ښه حال به دې سودمن کي، بد حال به دې هم پک، هم پمن کي.

ښه، خپل ځان ته ښه راولي.

ښه خدای ښه بللی دی.

ښه خدایه زوروره! مور مه کړه د مور مزدوره.

ښه خوی به دې سلطان کړي، بد خوی به دې حیوان کړي.

ښه خوی، د سړي کانړه ده.

ښه دوست په بد ځای کښې معلومېږي.

ښه دې د نورو، بد دې زما.

ښه د خپل وي، چې تل ترتل وي.

ښه دې هم د مېړه، بد دی هم د مېړه.

ښه د هغه چا سره خوند کوي، چې پرې پوهېږي.

ښه، زوال نه لري.

ښه ژبه، د خزانې کونجي ده.

ښه، ښه دی، بد بد.

ښه عمل، دلارې مل.

ښه کړې خورې ښه کړې چې زما له کوړې یې کارې، بیا یې بیرته راته پاخه کړې.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

ښه کوه، بد مه کوه.

ښه کوه، له پاچا مه بیریږه.

ښه کوه چې بد نه وینې.

ښه میره، له مور نه زیاته وی.

ښه مې غواړه، ښه به دې غواړم.

ښه وکه، په تاخچه کښې یې کښېږده، یو وړځ په دې پکار شی.

(ص)

صبر که تریخ دی، میوه یې خوږه ده.

صبر درنه برخه لری.

صبر د میړو لوی هنر دی.

صفره ووته، بلا ووته.

صورت یې غټ، په کار کښې لټ.

(ط)

طبیب هغه دی، چې رنځ پرې تیر وی.

طبیب که طبیب شي، خپل سر به دوا کوي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

(ع)

عاشق سر نه لري، غم د لښکر نه لري.

عاشق تل لوغړن وي.

عاصي پوهيږي او دوزخ يې پوهيږي.

عاقلان بدي ورکوي، بې عقلان په بدو ځان اخته کوي.

عاقل به ځان ناپوه بولي، بې عقل ځان پوه بولي.

عاقل پر مخ ځي، ترشا ګوري.

عزيز د خدای نوم دی .(۱)

عشق او مُشک نه پټيږي.

عشق يې چې پټ که، ځان يې سټ که.

عقل په سر دی، نه په کال.

عقل په پيسو نه اخيستل کيږي.

عقل چې يې کم وي، پر کوربه يې تل غم وي.

عقل د عزت ورور دی، که عقل لري عزت يې پور دی.

عقل عقلمندي غواړي، هنر هنرمندي غواړي.

عقل که نه لري څه نه لري، عقل که لري، هر څه لري.

عقل که څوک مومي، دولت کور لره ور درومي.

---

(۱) - دا متل د عزيز ولي ارقام ولې دستاينې په ځای کښې استعماليږي. مطلب دا دی، چې قومي عزيز ډير ښه دہ، ځکه چې عزيز دخدای نوم دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

(غ)

غاترې ته يې ويل: پلار دې څوک دی؟ ويل: آس غوندې ماما لرم.

غټه ګوله کومې څيرې.

غټې سترګې ځان ويني، وړې سترګې جهان.

غر به در په شا کړم، توان به دې پيدا کړم.

غر په غره نه ورځي، سړی په سړي ورځي.

غر که لوی دی، په سر يې لار ده.

غر په پر پټوي.

غر ولاړ، غشي يې يوړ.

غريب هندو دی، چې ايمان نه لري.(۱)

غريب سړی او برګ سپی.

غريب ته يوه ګيډه مستي پسرلی دی.

غرې زمريان ماتوي، غوښې ګيډو خورې.

غر که شار بې په در بې، کوچ يې خورې توره پشي.

غر که هر څو چې شار بل کيږي، کوچ کوي.

غړی، دغوړيو شی.

غلا کړه، بلا دې پر ما کړه.

غلا مه کوه، له هيچا مه بيريږه.

---

(۱) - په داسې حال کښې چې يو سړی ځان ته غريب وايي يا بل څوک ورته غريب ووايي، نو دی وايي چې غريب خو هندو دی، چې ايمان نه لري.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

غل اوسه، په انصاف اوسه.

غلبیل ولاړ شو، کوزی ته یې ویل په تا کښې دوه سوری دی.

غل په غلا نه شرمیږی، ته یې په نیولو شرمیږی.

غل په غوجل کښې پټیږی.

غل تر کوره پورې مه شړه.

غل چې غلا ته ځی، قسم په شاګرز وی.

غله څه غواړی، د ځان مله غواړی.

غل غل پیژنی.

غل که نه تښتی، مل دې وتښتی.

غل که هوښیار دی، قافله والا بیدار دی.

غل له خپل سیوری څخه ویریږی.

غل له خپل ترپ نه هم ویریږی.

غل له څوکۍ داره نه ډاریږی.

غل هم وایی خدایه، مل هم وایی خدایه.

غل یو، لارې یې ډېرې.

غلو سل کورونه وران کړل، خپل یې ودان نه کړ.

غلو به قافلې وهلې، نونه چې کوتې یې وهلې.

غله دری وهی، بدبختی پلی وهی.

غله کورونه وهی، بدبخت زورونه وهی.

غلیم چې ژوبل وی، دوستان به ډیر وی.

غلیم که دې د سر وی، تر خپل منافق بهتر وی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

غم بد دی غمجن بد دی، دوست غواړم دښمن بد دی.

غم دی د لالی په سرمسته دې تازه ګرزی.

غم له غمه نه شرمیږی، پرون ابی مړه وه، نن توره چرګه.

غنم یې لاپاخه نه دی، ژرنده کښې یې اوس وار نیسی.

غوا که توره ده، پی یې سپینې دی.

غوایی حلال نه دی، ښانک په سر ګرزوی.

غوایی چې سره ښکر په ښکر شی، زیار د بوټو او کاښو دی.

غوټه چې په لاس خلاسیږی، په غاښو یې مه خلاسوه.

غوړ پر غوړو تویږی.

غوږی په ګوتی، اوږه په موتی.

غوږی د زیږې غوا، کوچ د سپینې غوا.

غوږی چې ډیر شی، څوک ځان نه پرې غوړوی.

غوږی لا غوړ.

غوږی یې ګاټه، سر یې بایلود.

غوښتو پلمه غوښته د بنی خوله وخته.

غوښې چې پر قصاب ارزانه شی، پر جهان ارزانه شی.

غوښې خانانو وخوړلې، پر هډوکو یې سپی جنګ کوی.

غوښه که وسوځی هم له پیتونه ښه ده.

غوښې دهرچا خوښې دی، مګر پیشی ایمان پرې راوړی دی.

غوښه د هرچا خوښه ده، خو د پیشو ورپسې کسی لویږی.

غوښې دې هغه خوری، چې توری وهی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

غول خوري، مښوکه څنډې.

غونډی ګلیګی تشوی، جوالونه کوچنی تشوی.

غویي دی چې په وندری لوی شو، غاښونه یې مه ګوره.

غویي چې زوړ شي، په خوب کښې کونجاړه ویني.

غویي د بزګر ملاتړ دی.

غیرانو نه چې پر خره باندې شي، نوم یې غیرت خان شي.

(ف)

فقیرانو ته کوځې مه ښیه.

فقیر ته یو ور پورې، سل وروته پرانستي.

فقیره کور دې چیرې دی، ویل: هر چیرې.

فقیري بې مکره نه کیږي.

فقیر خو فقیر یم، کچکول مې میین دی.

فیل په مالګه څه پوهیږي.

فیل چې مړ شي هم په نس کښې یو زنګون اوبه ولاړې وي.

فیل چې ژوندی وي، یو لک چې مړ شي دوه لکه.(۱)

(۱)- د فیل غاښونه ډېر قیمت لري، نو ځکه یې پس له مرګه قیمت زیاتیږي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

(ق)

قابلیت د لمر سترگه ده.

قاضي ملامتولم، زه نه ملامتیدم.

قام له قامه نه بیلیږي.

قدیمي یار، زین کړی اس دی.

قربان له خپله کوره، چې خبرې شي په زوره.

قصابان چې ډیر شي، غوا مرداریږي.

قصاب قصابي کوله، یتیم شپه ورته تیره کړه.

قلم یې چې جاري شي، مور پلار یې راضي شي.

قنداو کورت، په یوه نرخ دي.

قول یې چې خطا وي، په قرآن به یې څه ویسا وي.

قیاس انا کاوه، چې ملایې غوټه ماته شوه.

قیاس بابا کاوه، مرکنډی یې ماته شوه.

(ک)

کار اسان دی، پیل یې گران دی.

کادانه خوسیان خلاسوي، کندوان کوچینیان.

کار نه دی سسته پسته، خوراک ته ده تندرسته.

کار د بابا، خوراک د لالا.

کار زده کړی ښه دی، دښمن وژني.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

کار کوه خدای یادوه.
کارګه‌ویل زما سپین ککیه زیوه زیزګی‌ویل زما پستکیه زویه.
کارګه مرداره خوری مښوکه څنډی.
کارګه غونډې هوښیار دی.
کارګه دزرکې تګ زده کاوه، خپل یې هیر شو.
کارګه په پسرلی څه‌خبر دی.
کارګه ته کنډر هم باغ دی.
کارګه‌له‌اصله توردی، سپین به‌نه شي.
کاروان په باج نه ورکیږی.
کاروان تیریږی، سپی غپیږی.
کاروان بندیږی، دخلکو خولې نه‌تړل کیږی.
کارونه ازلی دی، نه په‌زور نه‌په‌زاری دی.
کار مې د بل‌خوښ، خوراک مې دخپل.
کار مې‌له لاسه‌واخله، کب‌مې له‌خولې.
کارګر کور مړوی، لټ مور ژړوی.
کاږه بارونه، خدای‌سموی.
کاسه په‌کاسه ده، کرده په‌کرده ده.
کاسه‌چې په‌کاسه‌شی، دخدای وجه‌به‌څه‌شی.
کال به‌داوی، شپې به‌نورې.
کال دکاختی دی، شامت د بوډی دی.
کل دې په‌لکړه تیر کړ، که په‌ککړه.(۱)
کالی چې اوبو یووړه، څوباړې ما ورپسې خوشې کړ.
کام پسې، ناکام دی.

(۱)- له لکړی نه‌مطلب ګدایی‌او له ککړې نه ختی او مزدوری ده.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

کام کام ته ځي، او به خپل مقام ته ځي.

کام کام لره ځي، وریجي لغمان لره ځي.

کامه يې لوټ کړه، بیراګان اوس خبرېږي. (۱)

کانې به پوست نه شي، دښمن به دوست نه شي.

کانې د يتيم په سر لوېږي.

کبر .... کاوه، خوار يې پښتون کړ.

کبرجن د خدای دښمن دی.

کتابونه دریابونه دي.

کټ دې سترې کړ، چې پاتې منا (۲) شوه.

کثوه چې په سر رانه شي، نه تویېږي.

کټوری ګه مات نه شو، ازانګه يې ولاړه.

کټوې کولال جوړوي، نیت يې مریې بدوي.

کنچنۍ ته ویل چې یار دې مړ شو، دې ویل: د کومې کوڅې؟

کراسته داسې ځای خرڅوه، چې پرې کښینې.

کرېونې، سره بولې.

کرمیه غم نه ؤ غم دې راوړ.

کری اوربشې، غواړې غنم.

کړې وړې چاره، یو آس غواړی درې ناله.

کږدۍ په خپلو مراندو ولاړ دده.

کږې چارې په خدای سمېږي.

(۱)- دا متل په ننګرهار کښې ویل کېږي.

(۲)- په ونه کښې اوچت ځپر ته وايي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

کشتۍ په نیت چلیږي.

کلا تړلې، بلا تړلې.

کلپې روپۍ، په زرگر نه چلیږي.

کله دریاب، کله کریاب.

کله وار د ابا، کله وار د ادې.

کلي دې ودان وي، لیوان دې پرې روان وي.

کلي په مشر، ممبر په ملا ښه ښکاري.

کلي کور به اور اوخیست، پیغلو ناوو به غږ نه کړ.

کمال زده که، په تاخچه کښې یې کښیږده.

کم اصل چې بسیا شي، عقل یې خطا شي.

کم بخت سړي به د پردي خیرات سرخان وي.

کمبختې ښځې په کال کښې دوه واره لنگیږي.

کمیس مې روغ کړ په بخۍ، خیال مې خپل گوتې پردۍ.

کنز (۱) خوهر څه وایي، که یې څوک ومني.

کوتک وهه د ورور دپاره، خبرې کوه د خدای دپاره.

کوترې دې، یو له بل بهترې دي.

کوټ کوټ دلته لرې، هگۍ هلته اچوې.

کوټه وسوه، دیوالونه یې پاخه شول.

کوړټ او غوړي وای، ناست ورته مړنی وای.

کورت دې وي غوړي دې وي، په منت او په سوتۍ دې وي.

(۱)- د فقې یو کتاب دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

کور دغو گران وی، چې ګنلي يې په ايمان وي.

کور د ماما دی، لاس منډه ګورې را باسه.

کور کنبې دې جواری نشته، له دماغه دې د پلو بوی ځي.

کور دې لرې، کوڅه دې نژدې.

کور چې سره کور شي، د کلي مخې شي، کلي چې سره کلي شي د ولس مخې شي.

کور مې در جار کړی، تروږه د باندې.

کور مې دې تالا شي، بول مې دې بالا شي.

کور ودان، د ورور ودان.

کوزده له کوره وکړه، واده له پوره وکړه.

کوږ بار تر مزله نه رسيږي.

کوږ لرګی په بار کنبې نه ترل کيږي.

کولاله، وکړه خپله سياله.

کونډه هم ژاړي، رنډه هم ژاړي، برنۍ راوړي په ناورين ژاړي.

کونډه د ليوره په تمه، د ميړه ووته.

کونډه چې سترګې تورې کړي، ميړه به وکړي.

کونډه چې د ميړه په تمه شوه، له ورو تيولولو ووته.

کونډه وه وارده خاندي.

کوم شی چې نه پايي، زړه ترل پرې نه بنايي.

که آغا مرې که بي بي، زما دې وي پخه ډوډۍ.

که باران وي که ږلې، مبلمه غواړي بنه مړی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

که باغ خراپوي، آلو پکښې ږده.
که باخوږ نه خوري، بد پرې مه وایه.
که یې ښځې نه ډېرېدای، دغرو غر څه به ډیر وای.
که پورته گورم پاڼ دی، که ښکته گورم پړانگ دی.
که پرتا واوری، پر ما به وشاخي.
که په خپل وطن کښې خان یې، پر بل وطن اریان یې.
که په ژړا ژوندی کېدای، مړي به ژوندي شوی وای.
که په سبا ناری دې ښاد شوم، غر مې ته به دې هم پاتې شم.
که پیل په پیسه شي، چې پیه نه وي څه یې کوم.
که پیو ته دې زړه کېږي، غوا واخله.
که تا ویل ته یې، ما ویل ته یې، هم به زه یم هم به ته یې !
که تل لونه وي ځوانان به نه وي، که تل غوبلو نه وي غوایان به نه وي.
که توره دې لنډه ده، قدم ور واخله.
که ته کړې سمې چارې، تا به څوک باسي د لارې.
که ته غر یې، زه غونډۍ، که ته مار یې، زه لنډۍ.
که ته مړې، هم ما خوبه وړې.
که ته کټوی یې، زه دې برغولی.
که ته نازو شی، نو میرخان به څوک زېږوي. (۱)
که ته تېگ یې، زه تېگ مار.

(۱) - اشاره وحاجي میرویس نیکه ته شوې وه.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

که تولله دنیا اوبه ونیسي، د اہلی تر پړکی پوري وی.

که جنگ نه کوې، لکی خو دینگه ونیسه.

که څوک نه شرمیږي، څوک به یې وشرموي.

که څه وایې، څه به واوري.

که ځان په عذابوې، له بې عقل سره اشنایي کوه.

که ځان وژني زرد که خوره، که زرد که وژني اوبه پسې چیښه.(۱)

که ځغلی له جنجاله، نو تاک مه پرده بې ډېواله.

که خاني غواړې، دیر ته لاړ شه. (۲)

که خاورې اخلی، نو له لوی ډېران یې اخله.

که خرڅوری مې زاړه دي، هډوکی مې درانه دي.

که خره یې نه وړی، په کوټې یې بار کړه.

که داغوا مړه شي هم به تا وړه شي.

که د بیدیا کانې پاسته وای، گبدړانو په وهم نه وای پرې ایښي.

که دنیا ډېره شي، آخر به تیره شي.

که د سرکار دکوره تبل درکړه شي، لمن ورته نیسه.

که دې په بنو یاودل، په بنو به یاد شي.

که د فصل خوار یم، د اصل خوار نه یم.

که دېگ د سر وشي، ببخ یې د مسو دی.

که د سهار ورک ماښام کورته راشي، ورک نه دی.

(۱)- معمواړدي ، چې اوبه د زرد کی نفخ لرې کوي.

(۲)- ـبرٔ په پښتونستان کښې یو ریاست دي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

که دښمن ګیدړ وي، تا به ورنه د زمري نیسه.
که دومرد بادر وای، نوم به دې فتح خان ؤ.
که دښمن دې هر څومره خوار شی، قوي يې بوله.
که د کاله رنګ بدیږي، د مېلمه هم بدیږي.
که روزي په عقل وای، بې عقل به له لوږې مړ ؤ.
که زه نه وايم، دا ګوډه پښه مې وايي.
که زور په بازو نلری، زر په ترازو نلری.
که ساړه دي، په تول ښاره دي.
که زمري وږی پاتې شی، د ګیدړی پاتې شونې نه خوری.
که سر غواړې، سرمه پاشه.
که سرې وزګار وی، د کوچنی خوشحالول ګران نه دی.
که سل کاله ژوندي يې، عاقبت د ګور بنده يې.
که سیند لوی دی، خو د سپي ورته ژبه ورو ړل دی.
که غاښ نه، څک خو اوسه.
که غر لوي دي، په سر يې لار ده.
که غوا راغله په پی، که نه راغله پز دی.
که کښېښتې خوله پټه، په لاس به رانه وړی هیڅ ګنه.
که کښته توکرم زیره ده، که پورته توکرم بریت دی.
که کټوه خوټېږي، خپلې شونډې سوځی.
که لاړ شې تر بلخه، درسره ده خپله برخه.
که لعل هر څومره خراب شي، له جسو ښه دی.
که ما چاره درلودای، سر به مې ولې داسې ببر وای.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

که ما وپوښتې، ته به وتښتې.

که مړی خبرې کولی، نو ولې به مړو.

که مېلمه یې، شوټ خو نه یې.

که مڅکه ټوله اوربشې شی، دخرد پکښې لپه ده.

که مشر مشرتوب غواړي، کشر هم ددنیا دود غواړی.

که مرگ غواړې، کندوز ته لاړ شه.(۱)

که نه پوهېږې؛ څوان مال اخله.

که نه مرې، آخر به ومری.

که نړی ودانه ده، په مړی قیامت دی.

که والوزې مرغه شې، دنصیبه به تېر نه شې.

که ورور شوې درور شوې، که نه ورځه د خواري خواری اور شه.

که ورور دی، په مخه دې گور دی.

که وږې یم، سږی لا نه خورم.

که ورځ د زورور ده، شپه د کمزورې ده.

که هرڅو هوښیار یې، نادان پوښته.

که هرې ښځې میرخان زېږولای، نو میرخان به ولې یادېدای.

که هین کړی که پین کړی، دا پتې به شین کړی.

که یار نادان وی، نو کار گران وی.

((((*****))))

(۱)-دا متل د هغه زمان دی، چې کندوز له شاړو ځمکو او ځنگلونو څخه ډک و. اوس کندوز ښه ودان دی او د مرگ په ځای پکښې ژوند راغلی دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

(گ)

گامیښه د گُل په بوی څه پوهېږي.

گټه بې سترِیا نه کېږي.

گټه په تاوان کېږي.

گټه په سر سینه کېږي.

گټې تر گټو لاندې دي.

گټې د اروا وو دي.

گټې دې لالا کوي، مړې دې عبدالله وهي.

گرگه بل علاج دې نشته، بې له مرگه.

گرگه چې زړېږي، اور پرې لگېږي.

گړنگ یې څڅېږي، چې خدای وکړه ستا یې څه.

گلاب په بوټې کښې ښه ښکارېږي.

گُل د کدو گُل گوره، بو پورته کوه ترې لاندې بل گوره.

گُل له گُل سره ښه ښکارېږي.

گُل چې دماخې وي، هم ښه دي.

گیلگې د موږې، په زور غورځې.

گنجي که ډاکټر وای، د خپل سر علاج به یې کړې وُ.

گور که گران دی، خود سړي ناکام دی.

گوره چې اوښ پر کوم اړخ څملي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

گومل که وچ دی، رود یې بهېږی.

گبدړه چې څه پیدا نه کړی، څکولي (۱) پټوی.

ګیدړه د اوښ په سیوري تله، وپل یې دا زما دی.

ګیدړي ته خپل پوست بلا دي.

ګیدړه تر هغې دی ښادی ده، چې څو نمر نه دی ختلی.

ګیدړي سترګې پټې کړې، سپی ونیوله.

ګیلانه څه بلا شوې، چې د لوی و کم د خندا شوې.

ګیله له خپله کېږی.

ګیله له یاره ده، نه له ماره.

(((******)))

(۱)- څکولي بوه ټوټه وچ پوست ته وېل کیږي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

(ل)

لار په مزله لنډیږی.

لار میندلې، مامی پرې تللی.

لار وهه، د خدای لار گوره.

لاس چې مات شی، غاړې ته ځی (لویږی).

لاس مې تور، مخ مې په تور.

لاس چې ترسخر لاندې شی، په ورو یې راکاږه. (۱)

لاس د بری کار دی.

لاس لاس پېژنی.

لاس مې تورې پیشو ښتلی دی. (۲)

لال په ایرو کښې نه پټیږي.

لالیورد، په مېړو پورد.

لامبو په زیرد نه ددد.

لانده کړی، دربښلی، وچ مې لانده نه کړی. (۳)

لټ د دوبی سیورې غواړی، د ژمی پیتاوی.

---

(۱) - سخر لوښې تړی ته وایی.

(۲) - دا متل دا ډول هم ویل کیږی: «لاس مې تور سپی ښتلې دی.

(۳) - ددې متل معنې دا دد، چې ضرر رارسېدلې هغه یه وزغمم، نور راپښښ نه کړی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

لټ يې د کور په وره کښې غواړ که نه وي، نو بيا ژاړي.

لته ښځه، ولور نه لري.

لرگي تراشه، (توره) سړي ځني جوړوه.

لرې شي برې شي، په باغوان برابرې شي.

لرې له سترگو، لرې له زړو.

لرې مې واده کې، چې د ابا نه کنډولې شاکاسې وبولم.

لرې مه ځه چې لېوه دې و نه خوري.

لرې مه ځه، نژدې وگوره.

لړم ته بې ويل کوچ، ده لکۍ پر شا واړوله.

لږ خوره، هوسا به اوسې.

لږ خوره، تل خوره، ډېر خوره زهر گنهېر خوره.

لږ خوره، نوکر ونيسه.

لږ خوراک، ډېر عبادت.

لږ خوراک، دځان کومک.

لږ خوره، ډېر گټه.

لږ ورکه، ډېر وگټه.

لږ ويل، ډېر کار.

لږ غرېږه، ډېر کوه.

لږ گټه، تل گټه.

لږ مې درکړه، نو خوند يې درکړه.

لَغته د هغې غواړه، چې شيدې يې خورې.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

لکه ابا، هغسې يې قبا.
لکه ادې، هغسې يې پاېڅې.
لکه اوښ لرې ګوره.
لکه پړ، هغسې وراشه.
لکه پزه، هغسې نته.
لکه تنده لنبته پر هره خوايې کړوی.
لکه جولا، خپلو پښتو ته ګوری.
لکه چرګ اذانونه ډېر کوي، لمونځ يې هېڅا نه دي ليدلي.
لکه چرګ په ناوه زوړ شوی.
لکه ځان، هغسې جهان.
لکه ځنګل، هغسې چغال.
لکه د آسمان کټ، چې د شپې پيدا شی، د ورځې ورک شی.
لکه د تبې ډوډی، نه مخ لری، نه شا.
لکه زړ، هغسې يې سور.
لکه ژرنده، هغسې يې دوړه.
لکه ښخ چلی، په ښاخ ناست ښاخ وهي (رېبي).
لکه غر هغسې ځناور.
لکه غر هغسې کربوړی.
لکه غوبې چې سرېې واخيست، يا به دېوال ړنګوی يا به جغ ماتوی.
لکه کوټکی، دمور دمخه زغلی. (۱)

(۱) -ګوټکي دحرې کوتې ته وايي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

لکه لنده کراسته، کشېږي پرې کېږي نه.

لکه لېوني خپل ځان ته خاندي.

لکه لېوني له کوره، په سارا خوښ دی.

لکه مخ، هغسې څپېړه.

لکه میندې، هغسې يې لوني.

لکه مږک په کورتو پسې مه زغله.

لکه ورغومې، هومره يې کومې.

لکه لوږ، هغسې ځوږ.

لکه بخت، هغسې يې تخت.

لکۍ ښه دی که پتی؟ ویل: پتی ښه دی.

لمر په دوو ګوتو نه پټېږي.

لمر ځېږه وهي، خرکار پټېږه.

لنډ کلونه، اوږده يې پېغورونه.

لنډه لښته، هرې خواته کرېږي.

لنډۍ د مار سره غزېده، پر منځ دوه ځايه شوله.

لنډيې د اوږد سره برابراوه، د بېخه ووت.

لوټه په اوبو کښې ږدی، تېرېږي.

لوخ له اوبو، نه بېرېږي.

لوخ په خوب کرباس ویني.

لوخې د کام ښه نه غوښته، سریې په دریاب کښې وچ شو.

لور پر لوټه تیره کوي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

لورچې ښه شي، د مور کوشی یې په پښه شي.

لور دموره بېلوی، تنګه بلا ده.(۱)

لورچې د مور دغېږې کاږی، نوم یې تنګه دد.

لور د لویه کورد غواړه، کوچنی ته یې ورکوه.

لور پرېږده، کور یې کښېږده.

لور زېږول ښه دی، نه خوشې کښېناستل.

لورې تاته وایم، مېږوری غوږ پرې ونیسه.

لور وهه د ورور د پاره، ویل کوه د خدای د پاره.

لویه ګوله ښه ده، چې د نس پکښې ښه ده.

لویه ګوله ثواب لری، چې د نس هم پکښې خیر دی.

لوی مې کړی، لویې را مه کړې.

لویې یو خدای لره ښایی.

لوېې پر کور وایی کوچنی بې پر صحرا.

لوی د خدای په هیله، وړوکی د لوی په هیله.

له آخرت نه، څوک راغلی دی.

له بازاره زد راغلم، له نرخه ته خبر یې!

له بازاره ووځه، له نرخه مه وځه.

له بدو څخه یا غلي اوسه، یا لرې اوسه.

له بدو سره چې اوسې، که بد نه کړې بد به یوسې.

له بله به خپل ته وژاړی، له خپله به چاته وژاړی.

---

(۱)- پر ولور ایراد نیول، غرض دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

له بې باکو مې څه باک شي، چې پردی کور بې اتاک شي.

له بې کارۍ نه، بېګاري ښه ده.

له پلالې لاندې، اوبه مه تېروه.

له پلار نه بې، زوی غټ دی.

له پردې سرې، ګیله نشته.

له پردې زویه، خپله لور ښه ده.

له پلیتې ښځې، له ترېدلې دېواله، له لېونی سپی څخه ځان ژغوره.

له تربوره مې زړه کږم دی.

له تش ټوپکه دوه کسه ډارېږي.

له تناردېې، موږی لوبه ده.

له جاهل سره چې وایي، لکه مېخ چې په تېږه ببایي.

له خزانې سره ماروي.

له خولې دې وځه، په ګرېوان دې ننوځه.

له خیره دې بېزاره، سپی دې در کورې کړه.

له خیره مې دې توبه، سپی دې در ګرزوه.

له خوراک نه یې تمه ښه ده.

له خوند نه یې شخوند ښه ده.

له څاڅکونه سیند جوړېږي.

له سختۍ مرګ نشته.

له غم نه یې خلاصېږم نه، له ښادۍ څخه یې خبرېږم نه.

له کلي ووځه، له نرخه مه ووځه.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

له کندو شخه بي، موری لویه دد.

له کوره په سارا خوښ دی له ویشه په تالا.

له کوره به درسره سم، نه تر گوره.

له کوم مېلمه نه چي خلاصېږي هغه ته ډېر ډېر خاندہ.

له کوره یو لېونی نه چي تول.

له کوره بو لېونی بس دی.

له کونډي سره چي هر څومره ښه کوي، دا پخوانی مېړه یادوی.

له ماره مار بچي زېږي، له گوسني لتکه.

له ما پاتي ؤ تاته، له تا پاتي ؤ ماته.

له ما پیدا شو، راته بلا شو.

له مرگه دي قربان شم، کباړی دي په ما جوړه دہ.

له موره بي نمسی غټه دہ.

له موره که یو یم، له کامه خو یو نه یم.

له لېوني سپی شخه، هرڅوک وېرېږی.

له ناکامه خلک هندو ته ماما وایي.

له نېپدلي دېواله وېره په کار دہ.

له نشته نیني هم ښې دی.

له نیا نه پي لمسی غټ دی.

له ورخه تېري اوبه، بېرته نه راگرځي.

له وزکاړی شخه، د کروتو چیچل ښه دی.

له وړی نه ډوډی غواړي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

له وېش نه یې په تالا خوښ دی.

له هغې بلا نه چې خلاصی نه وی، دوه کرته په مخه ورځه.

لیلی ته د مجنون په سترګه ګوره!

للی د مخه، للی په پسې.

لېمځی هلته خرخود چې پرې کېنېنې.

لېونی په ژمی کښې فالوده غواړی.

لېونی په څه خبر دی.

لېونی ته مه څه ورکړه، مه څه ځنې غواړه.

لېونو سره چا کلی کور نه دی کړی.

لېوه په وازه خوله وهنه کوي، مَلِک یې په پټه خوله.

لېوه ته یې نصحیت وکړ، په هغه ورځ یې شل وداړل.

لېوه ته یې نصیحت کاوه، ویل: غیلی لرې ولاړې.

(((* * * * * *)))

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

(م)

ما پر آسمان غوښتې، خدای پر ځمکه راکړې.

ما پور غوښته، تا نور غوښته.

ما ته بې که، چغکه یې مه بوله.

ما چې ته لالا بللی، ما وېل ته به تاتکی به گوته را وکاږې.

ما دېرش روژې، د اختر دپاره نیولې.

مار چې لنډی شی، دوسره خولې اچوی.

مار چې غار له ورشی، نو سمېږي.

مار چې دې وخوری مار دی، شرمنکی د ناسور داغ دی.

مار د شینشوبي بدراتله، شینشوبي د غار په خوله کښې ورته شین دي.

مار که اوږد دی، سمساره پرې سور ورد دد.

مار اوږی، مار خوړلی.

مارچېچلی، له پړی وېرېږی.

ماردې لنډ کړ، مړ دې نه کړ.

مار خو نه یې، چې خاورې به خورې.

ماړ ته کتې نه شم، وږی ته یې ورکوی نه شم.

ما کور، مرگی راخپور کړ.

ما که وژغونی په کار درلودای، دا دې کتوې د کې وی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

مَلکي په مشرو کشر پورې اړه نه لري.

مالا جوړولې، لالا غزولې.

مال په دهقان سپاره، دهقان په خدای.

مال په مال پسې ځي.

مال چې خاوند ته نه وي، حرام دی.

مال يو ځاي، ايمان سل ځايه.

ما نانګه خواړه، بچي مې پلاو خواړه.

ماما ځان ګروي دخور بيې تمه کېږي.

مامو ته، بيا دې موته.

ما ويل چې زما نشته، ددې خيالي خولا نشته.

ماهي ويل ما به خبرې کړې وای، مګر خوله مې د اوبو ډکه ده.

ماهي چې نه نيسې، نو يې ترلکۍ نيسه.

ما ولېړولې کلاته، ته لاړې مشغولا ته.

مچ نور څه نه کوي، خپله خوابدوي.

مچۍ په لوی لاس مه بونوه.

مځکه هغه سوځي چې اور پرې بلېږي.

مځکه مور ده، زر زېږوي.

مخامخ روي ته څوک نه وايي چې روی.

مخ کنبې څه، خو بهرته هم ګوره.

مردار زړوکی اور نه اخلي.

مرګ او خوب، يو شي دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

مرگ په ماړه نس ښه دی.
مرگ په ډول او سورني نه راځي.
مرگ ته ځوان او زوړ یو شی دی.
مرگ حق دی، گور او کفن په شک کښې دی.
مرگ حق، میراث حلال.
مرگ د ټوپک ښه دی، نه د تلتک.
مرگ د مرض زوی دی.
مرگي د اوبو وار دی، نن پر ما سبا په تا دی.
مرگي نژدي اندېښني لری.
مرغان هغه سره کښېني، چې ښې سره ورته وی.
مرغۍ چې په بوټی ننوزی، ځای ورکوی.
مرور دوې برخې لری.
مریې په مستو، مست وی.
مریي ته یې ویل مریيه، ده وژړل، ساووته یې ویل مریيه، ده وخندل.
مریي ته یې ویل چې رادې نیسم؛ ویل: ستا اختیار دی، ویل تښتې
خو به نه! ویل: زما اختیار دی.
مریې غونډې یې گټه، ساوو غونډې یې ځنه.
مړانه د مېړو جوهر دی.
مړونه یې په خولو گټي، اسونه یې په سوو گټي.
مړونه مری، نومونه یې پاتېږی.
مړی به ډېر څه وایي، که یې څوک ومني.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

مړی په ژړا، نه ژوندی کیږی.

مړیؤ، وير پې نه ؤ.

مړ اور پو کوی.

مړي اړي، مه شينده.

مړی څوک په لَغته نه وهی.

مړی ته شپه او ورځ يو دده.

مړه ناري وهي، چې مونږ مړه يو، يا دسړو مليږو له مړانی موندلې ده.

مزدور چې له کال نه تيرشی، د کاله واکدار شی.

مزدور چې نور کارونه لری، ور به پوري کوی.

مزه يې ښه ده، را تله يې.

مزې تاوکړي گيډړې، همېشه دې شونډې غوړ دی.

مېرکانو گينگړي جوړ کړ، ويل يې د پشی په غاړه کښې به يې څوک اچوی.

مږک په غار نه شو ننوتلای، چج يې په لکۍ پوري غوټه کړ.

مږک چې کوږ په ژرنده کښې لری، څه غم لری.

مږکه خاوري کينه، خاوري دې په کوته.

مسافر له خيرۀ پوښته، له شپو يې مه پوښته.

مسافری، اوم سړي پخوی.

مستې د غلسينی، بانه بنگ دی.

مسجد د خوب ځای نه دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

مسجد که ونړېږی، محراب یې پرځای وی.

مشر مشرد برخه لری، کشر کشرد.

مشر د مشر ځای لری، کشر د کشر.

مشر د کشر پل دی.

مغزی زمریان ماتوی، غوښې ګیدړان خوری.

ملا ځنګله ته نه ځی، مېلو هوارې ته نه راځی.

ملا هم پاک، مسواک یې هم پاک.

ملا بانګ او چرګ بانګ فرق لری.

ملا لور نه خرڅوی، هسې یې سر لوروی.

ملا ملا تلبر دی، یو ملګری مې بر دی.

ملا مې کړې، د خپل ځان بلا مې کړې.

من خورم، سېر ګنم، بي بي اوسم که درځم.

منډې به لالا وهی، مړی به عبدالله وهی.

منکر نر دی، قایل خر دی.

منګی هره ورځ نه ماتېږی.

منګی کله کله ماتېږی.

موچې د نورو څپلی ګنډی، مګر خپلې یې څیرې پېرې وی.

مور چې یې متېکی وی، لور یې اشوکی وی.

مور و پلار چې زاړه شی، له شکرو لا خواږه شی.

مور و پلار یې پر قاضی، هلکان یې پر بازی.

مور نه دده مېرد ده، رانه کنبلې یې چاره ده.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

مـوريې پـه کلي شلومـبــې غــواړي، لوريې پـه نيم من کــوچو سر، نه غوړوي.

موري په بد راضي.

موريې پيدا نه وه، لور يې پر بام گرزېده.

مور نه مړه کېږي.

مور يې چې درخاني وي، لور به يې شاپېرۍ وي.

مور بزگر دې پر کور مېلمه مه شه.

مور شوم په زړ کو، بيا به نه ځم زېړانو ته.

مور د ورځ د حاله څه خبر دي.

مور تول د يوه لاس گوتي يو.

موزی لايق دي د شړي، کز بره مه پرې اغوندې.

مه چاته څه ورکوه، مه د چا زړه بدوه.

مه خوره هغه کراره، چې پرې نيسي دي تر غاړه.

مه خوشال واى، مه ختيک واى، مسلي واى خو ځواني واى.

مـه داسې خوړ شـه، چې څوک دې وخوري، مـه داسې تريخ شـه، چې څوک دې وغورځوي.

مه د چا دارا پاته کېږي، مه مې چاته پاتې کړي.

مه غوندي تشوه، مه وړي ژروه.

مه کرل کړه مه ربېل کړه، توري ځني اړول کړه.

مه کړه هغه چار، چې نه دي مور کړي وي نه پلار.

مه کړه دروېشه، پر تا به درشي پس و پېشه.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

مه وایه پر ما، چې دربه شي پرتا.

مه کوه په چا، چې وبه شي په تا.

میاشت د لومړۍ ورځې معلومېږي.

میا خېل که ښه ځوانان وای، خپلې مېږۍ به یې مېږۍ کړې وای.

میراث دې هغه ته پاته شه، چې هم یې خوري، هم پرې ژاړي.

میراث خور ښه دی، که اموخته خور.

مېږه مې نه لیده، تر مور مېنه.

مېړو ته ګوره، برخې وېشه.

مېړو له خندا مونډلې ده.

مېړونه که څه نه دي، له خدایه لرې نه دي.

مېړه څه وهلی څه پورې وهلی.

مېړه ته مه وایه چې مېړه ګیه.

مېړه یا نیکنام، یا بدنام.

مېړه مړ که، مېړانه یې مه ورکوه.

مېړه چا په خوارۍ نه دی کړلې.

مېړه مرداره، پور پر غاړه.

مېړه که ډنګره شي، هم د ورې ورته هیله ده.

مېږه دې په لېوه وسپارله.

مېږۍ ته چې خدای په قهر شي، نو وزرونه وکړي.

مېږۍ ترڅان لوی بار وړي.

مېږۍ پړانګان ماتوي، غوښې ګېدړان خوري.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

مېښه په خوب کښې تاپوګان وینی.

مېلمه په ننګ ښه ابسی، کور به په ست.

مېلمه به دی شم، مګر نه په مې باروی، نه به مې بندی کوی.

مېلمه خپل نصیب خوری.

مېلمه شړلی ښه دی، نه په ګېډه، نهار.

مین یم، مګر ځان سیند ته نه اچوم.

مینځه چې توده شی، هلته بیده شی.

(ن)

نا بلده غل، کادانه وهی.

نا بلده غل، په بوساړه ننوځی.

ناپوه یې دومره په بل نه کوی، لکه په ځان.

ناپوه یې په سلو کلو ګټیی، په یوه ورځ یې بابلی.

ناتار چې خپل څښتن را و نه ګرزوی، نور یې نه راګرزوی.

نا خبره د مرګې لېوه دی.

نادار پور وړی، چا نه دی وژلی.

نا راسته سړی، په وچه ځمکه ښویږی.

نادیده تلتک نه درلود، چې پیدا یې کړ تر غرمې پکښې پروت ؤ.

ناسته ښځه کار کوی، ولاړه ښځه ښار کوی.

ناوې هی هی لری، خو په زړه کښې ګوری ماتوی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

ناوې تللې په خرې ورا بې پنډه په نغرې.

ناوې په پسول ښه ایسي، پاچا په خول.

نجل به هلته نجل شي، چې په څنو په اوربل شي.

نرپسه د حلالولو دپاره دی.

نرخ ته ګوره، ګولې وهه.

نر زوې په ورنې کښې معلومیږي.

نر دې مرد، نر دې زېږه.

نرمه غاړه، توره هم نه غوڅوي.

نشته داسې لوړې، چې وتښتي کمزوري.

نصیب کته کړي خر دی.

نصیب له ما هم ګرځندې دی.

نعمت پس له زواله معلومیږي.

نغړې له دښمنه ډک ښه دی، نه له دوسته خالی.

نغرې دکهول، مشر دی.

نکریځې چې تراختر تیرې شي، نو یې پر دېواله وتپه.

نن دې خاطر، سبا دې د ملا تیر.

نن پر ما، سبا پر تا.

ننه واتې پر څه وی، که بې څه.

ننګ د کور په میړو کیږي.

ننګ له میړو لاړ، شرم له ارتینو.

ننګ له ګوړ ستانه پاڅیدلی دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

ننګرهار نیم نهار.

نور جوړ، کار ته نا جوړ.

نور یو منزل کوی، سپی دوه منزله کوی.

نور یې تر مړېدو خوری، ښځو یې تر لېدو خوری.

نوک او اوری، نه سره بېلېږی.

نوم یې لوړ، کور یې ډګر.

نوم بد، ګرېوان څیرې.

نوم د نامه نه پرې کېږی.

نوم یې خان، کور یې وران.

نولس شل کېدی نه، او بېرا اخستې نه.

نه اوری، نه ګوری، سر پټ بدلې بولی.

نه به کانې پوست شی، نه به غلیم دوست شی.

نه به تل دا سره اوښان وی، نه به تل دا ناصر خان وی.

نه پوهېږم چې ور تنګ شو یا خر غټ شو.

نه تا څه رانه کښېښودو، نه ما څه پکښې پرېښوده.

نه جغ کوم نه سپارد، خدای یې راکې پر تیارد.

نه چا لیدلی، نه باد وهلی.

نه خان دی نه مان دی، زما د اوړو زیان دی.

نه خر وهلی، نه لښته ماته.

نه خر مړ کېده، نه سپی څنې ته.

نه خوړلی نه چښلی، پښتورګی درد نبولی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

نه د بې مالګې خوړو مزه شته، نه د پردی زویه ګیله شته.
نه د چا کور، نه د چا کلی.
نه د ښه حاله الواته، نه د بد حاله مرګ.
نه د تېنګې د وېشتو دی، نه د سستی د نیوو.
نه دلې شوم، نه هورې، تر منځ شوم خاورې ایرې.
نه د مړو د ژړا دی، نه د ژوندو د دلاسا.
نه دې پاتې خورم، نه دې سرې چلوم.
نه دې غیلې پیایم، نه دی ګاړې ختم.
نه دې وی هغه غوړی، چې ویې نه خوری سړی.
نه دې کورت خورم نه غوړی، نه دې سوک خورم نه سوټې.
نه زما پلار ستا تربور دی، نه زما پلار ستا مزدور دی.
نه سیخ سوی، نه کباب.
نه شرم نه حیا، لعنت پر بې حیا.
نه.... کوي، نه دلار وزی.
نه کرم، نه ربېم، تورې ختې اړوم.
نه کم نه کمتر، سلامت دغوایې سر.
نه کور ورک، نه دود ورک.
نه ګنلم چوتی، بېزاره یم د ګنې.
نه له پیره حیا لری، نه له میره.
نه ملا شوې نه امی شوې، د پلار مینه دی ورکه کړه، چرسی شوې.
نه مې وخوره نه پرې موړ شوم، سلا بلا په تور شوم.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

نه بې تر خولې شوه، نه بې تر نَسه.

نه یې خوري، نه یې خورندی ته ورکوي.

نیت سم نیسه، اول یې پر دښمن نیسه.

نیت مې وتاړه په پړی، مانو، ګېت وهل په کلی.

نیستي د میړو قدر کموي.

نېک بخت یې په بل ویني، کم بخت یې په ځان.

نېک عمل به دې سلطان کړي، بد عمل به دې په ځان پورې حیران کړي.

نېک عمل به دې پاچا کړي، بد عمل به دې رسوا کړي.

نیکي له دښمن سره کوه، چې تور لیمه یې ووځي.

نیمه ډوډی، د کوتې پای.

(و)

واده اسانه دی، تک توک یې ګران دی.

واده په ساز ښه ښکاري، مړی په ویر.

واده ته مه وایه، واده ګیه.

واده د نه ستنې، کریاب دی.

واده د الله داد، پکښې غورځی مولا داد.

واده دې د پردی، پکښې غورځی لیونی.

واړه تشې شلومبې شاربې، خبر نه شود له مطلبه.

واښکي پر نري ځای شلیږي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

وابنه دسمې خورې، هوا دغره لرې.

واک ستا دی اکا خېلې، اوس که غوا بیایي که غېلی.

وباسه پېسې، وخوره پتاسې.

وبه دې پوښتم، واکدار به دې نه کړم.

وتلی ښه دی، که ترپلی.

وجنګ ته یو دلوېشت دمخه کېدل، د سلو کلو لار ده.

وچ اوړه پر دېوال نه نښلي.

وخت چې د بری شی، هر ګیدړ زمری شي.

وخت چې د ختمې شی، د یتیم پز وینی شي.

وخت سره زر دی.

وخوره ګل بخور، چې دې وشی میراث خور.

ورانول اسان دی، خو جوړول ډېر ګران دی.

وروغ یې چې برابره شی، چراغ یې په اوبو کښې بلېږی.

ورغستلی ، له منځه وتلی دی.

ورکړه په لاس، ګرزه په پښو.

ورکه کې نیستی، سړی باسی له سیالی.

ورور چې هر څومره بد شی، د میرې له زویه ښه دی.

ورور چې ننګیالی شی، دخور پر سر ټیکری شي.

ورور چې سپور شی، دخپل کور شي.

ورور دې وی، پر لاهور دې وی.

ورور دې وی، دمیرې دې وی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

ورونو جنګ وکړ، سادګانو باور.

وروستیه عقله، چې پرومبی وای.

وروری خوری به کوو، حساب ترمنځه.

ورور یې مه وهه په توره، خور یې ناسته دده حضوره.

ورور یې کسه، خور یې نسه.

ورور یې ګوره، خور یې غواړه.

ورور یې ورور ته نه ګتي، شریک ته ګتي.

وربښم که زاړه شي، د خره کسته لا نه شي.

وربنداري خواره به دې غواړم، نه د ورور د مرګه.

وری نه ول لری نه ولې، چې میړمن نه وي ناولې.

وروکی دښمن، د اور بخرکي دی.

ووړ دښمن، لوی وګڼه.

وړه چې په مینږ د شي، هغه لا لویه فتنه شي.

وزه ننوزه، د جنګی لالا واده دی.

وزه ننوزه، وړسک خوره لیمه دې وزه.

وزه د شپون دپاره نه دد، شپون د وزې دپاره دی.

وزې وزې پې خو به راکې، خو له پچو ډکې.

وژاړه چې وخاندې.

وږی په خوب، دسترخان وینی.

وږې پیشو، د زمری سرد جنګیږی.

وږې ته پاخه تیپیر بنه دی، نه سپین زر.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

وړی ته چا ویل: څلور څلور څو کېږي؟ ویل یې: اته ډوډۍ.

وړي ته د پانګ پوست سنګکی ډوډۍ ښکاري.

وږ سترګې خدای نه مړوي.

وږی د ډوډۍ تپهار اوري.

وږی د ملغلرو همیانۍ پیدا کړه، د نینو ګومان یې پرې وکړ.

وږی سترګې، نه مړېږي.

وږی نس، بلا ده.

وږی لره نیمه ګوله هم غنیمه دی.

وږی نه یم، قدر غواړم.

وسله هغه ده، چې په لاس درغله.

وسله که سل کاله بار ده، په سخته ورځ په کار ده.

وطن په دوو سترګو خپل دی، په دوو پردی.

و عاقل ته اشاره دی، کم عقل ته کوتک.

وګتېه، پیل وخوره.

وګوره سړی، ترې لاندې واچوه کالی.

ولاړې اوبه، زر ژړېږي.

ومې بله، ومې تله.

و مه خورې هغه غوړی، چې وباسي مرغېړی.

ونه چې زړه شي، د هرې بلا پرې شپه شي.

وهم دې چیرې، ډب دې چېرې خېژی.

وېشلی وروړ، تربور دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

ویل دې ښه، کول دې بد.

ویل شته دی، عمل نشته.

ویل، لکې ښه دی، که پټې؟ ویل پټې.

ویلنې مې د ویالې ترغاړې بد ایسی، په کور کښې را ته شین شو.

ویی واهه په سر، ویې چاودې تلې.

(هـ)

هډ په پیوند، جلا کیږی.

هډو عمر بې مه حسابوه، حال ته یې گوره.

هر چا ته خپل وطن کشمیر دی.

هر چا ته خپل مزی مرغلین ښکاری.

هر چا ته خپل زوی شهزاده دی.

هر چیرې چې ښه، هلته دې شپه.

هر چیرې اوړ بل، کتبوې باندې.

هر چیرې چې خورې، هلته به مرې.

هر څوک له ځانه خوښ، په نیره ښبا ښنگښ.

هر څوک پوهیږي، چې غوا توره، شیدې یې سپینې.

هر څوک چې وزگار شی، یا غل شی یا بیمار شی.

هر څو چې هوښیار یې، نادان لا پوښته.

هر څه چې درته وایم، ته خپله عړکه شاربې.

هر څه مې د بل خوښ دی، عقل مې خپل خوښ دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

هر سړی خپل غم ژاړی، نه چې د بل غم.

هر سړی تر خپلې مدعا پورې یار دی.

هر سور ږیرې، ملا شاه گُل نه وی.

هر شی چې غبرگ شی، لنډیږي، خبره چې غبرگه شي اوږدیږی.

هر نوی قدر لری، بې له مرگه.

هر مرغه، خپله یې ځاله خبر نه دی یو د بل له حاله.

هر مرغه چې دانه اخلې، ځنگونه یې زبږ دی.

هر یو پر خپله تېیکی لور اړوی.

هستی کوی مستی، نیستی کوی سستی.

هسې مه کوه انسانه، چې زوی گران کې، لور ارزانه.

هغه بنده به څه کړی، چې خدای یې زړه نه کړی.

هغه آش، هغه کاسه.

هغه چرگه مړه شود، چې برگې هگۍ به یې اچولې.

هغه چې الوځی، تولې چوغکی دی.

هغه خور دی ارمان نه کړی، په دوړونو یې واده کړی.

هغه درک، هغه خرک.

هغه سړی نه دی، چې له ځانه خبر نه دی.

هغه سپی دې خوری، چې پېژنيٌ دې.

هغه شپې لاړې، چې ما او تا به کړې کرواړی.

هغه چې نن غران کړی، نه یې خپل، نه یې خپلوان کړی.

هغه چې کار په عقل کیږی، زور ورته عاجز دی.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

هغه ورځې لاړې، چې دی لَو کاوه په ولاړې.

هلته به دې زده شي، چې د خوار په حال دې شپه شي.

هلته به دې زده شي، چې په ادرګ بدرګ دی شپه شي.

هلته ځه، چې قدر دې کیږي.

هله به ځاریږم، چې له کاره وزګاریږم.

هله به خبر شي، چې تا رو جبی له ورشي.

هم اوړه پیښي، هم اور پو کې.

هم بوره، هم بد نامه.

هم ودیږي، هم رقصیږي.

هم درخخه مرم، هم درپسې مرم.

هم د سین دا غاړه پیایي، هم هغه غاړه.

هم یې پر مېخ وهي، هم یې پر نال.

هم یې سکني، هم یې رغوي.

هم یې کړې، هم یې ربې.

هندو پېسې ګټې، پښتون قیصې ګټې.

هندو څه وهلې، څه سر تور کړي.

... هندو بې ګوړې نه وی.

هندو زوړ شو، مسلمان نه شو.

هندو ګوړې په خوب ویني.

هندو ستړي، ... ی ناراضه.

هندو مې پک نه دی لیدلي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

هوده د شرمنبکی نه لري، لاس ښامد ته اچوي.

هوړه مې خوړلې ده، په ځان مې ازمویلې ده.

هوسی پخوا هم د غرو وه، مګر چې ګېنګړي یې تر غاړه شول د غرو څوکو ته وخته.

هوسی هسې هم ترنده وه، چې ګینګړي ورته واچاوه، لا ترنده شوه.

هوسی هوا دغر و وهي، وابنه د سیمې خوري.

هوښیاران، زهر د تریاکو په ګومان خوري.

هوښیار ته اشاره ده، ناپوه ته ډنده.

هوښیار نه غوزاریږي، چې غوزار شي، غبرګ غاښونه یې وځي.

هوښیار مرغه په دوو لومو بندیږي.

هوښیار مرغی په دوو لومو کښې نښلي.

همسایه غل مه بوله، خپل کور دې ساته.

هم پوری ژاړي، هم وراری.

هېڅوک نه وايي چې زما د غړکې خوند بد دی.

(((((* * * * *)))))

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

(ی)

* یا انا وهي، یا عمر کې څېري.
یا بر چمر کنډی دی، یا کافر د لیکنډی دي.
یا به تخت، یا به تخته شي.
یا به تخت وي، یا تابوت.
یا به کولاله ونیسی، یا به مالداره ونیسی.
یا به بې کولاله کړی، یا به یې مالداره کړي.
یا به هې په ساروان وی، یا په کاروان.
یاد به دې زه کړم، مور به دې خدای کا.
یا د چا ودې پښې ژړاوې یا د کونډې ښځې.
یا د چلم سر، یا د پلاو ښېخ.
یا د خدای قدرت دی، یا د مېړو غیرت دی.
یا د مور تې دی، یا د چلم نی.
یاد مې ته که، مور به مې خدای.
یارانه، ډوبه جاله.
یار تر کوڅې تېر که، رنګ یې هېر که.
یار تر ما پورې رنګ ژېړی ښه دي، نه زه تر یاره.
یار چې ځایي شي، رنګ دې ورک شي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

يار مبلې لره دی، دوست تنگې لره دی.

يار د يار دپاره خوری د غوايي غوښې.

ياري چې په شوتالو شوه، نو و نه شوه.

يا لويو کورو ته ورځه، يا لويو غرو ته.

يا مړ، يا موړ، يا جگ پر غوايي سپور.

يا مې ابا بوله، يا کنهوه ماتوم.

يا نه کوي، يا د خره کوي.

يا نه ځم، يا منډې وهم.

يا نېک پلو، يا نېک جلو.

يا ووړ پوښته، يا زوړ.

يا وبنه ژاړی، يا مينه.

يا يار شه، يا بېزار شه.

يتيم ته يو نس مستې هم پسرلی دی.

يتيم په ژړا عادت دی.

يخ دې تنه کار دی، زوړ مېړه پکار دی، ځوان مېړه ناتار دی.

يَرحَمَکَ الله، هم ځای لری.

يږه سمې ته نه راتله او ملا غره ته نه ته.

يو انار او سل بيمار.

يو بهلول يو يې کند، يو يې کچکول.

يوه بلا بلی ته وايي چې بَو.

يو به مړ نه شي، بل به موړ نه شي.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

یو پتي شپشتې یې وخوړې، وایي دا لا مړه ده.

یو په اوښکو ژاړي، بل په وینو ورسره ژاړي.

یو په ست ښه ایسي، بل په پت.

یو په سله، سل په هیڅ.

یو تنها به دې سفروي، یا به غم یا به اختروي.

یو تټک دې دارو نشته، پرځان دې غومباره نوم ایښې دی.

یو څه زه لنډ یم، یو څه مې د بنۍ ګوډی اوږد دی.

یو ځان شرموي، بل قام.

یو د لوړې مړ کیده، بل یې سر ته پراټې کتلې.

یو دیګی، تهول کندی.

یو زوي، نه زوي.

یو سر، نه سر.

یو ښار او دوه نرخه.

یو کار وکړه، چې سل وارزي.

یو لاس دې خدای هغه بل ته نه اړوي.

یو لاس په چاړه، بل خواړه.

یو لمونځ په هفته کښې، هغه هم په ما مته کښې.

یو موټي دې اوړه نشته، سل دې تنرونه دي.

یو نَس، دوه منته.

یو نوکی غیرت، ترسلو میړو ښه وي.

یو وار یې شل کړه، بیا یې په جوال کښې واچوه.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

یو وار چې زوړ شي، بیا خدای خبر چې جوړ شي.

یو واړې مریې دې یم، بل دې فکر وکړی چې په څو مې اخستی دي.

یو واړې مربی دې یم، بل یې نو په بازار نه خرڅوی.

یو وار مرګی وای، خو بیا لیده وای.

یوه پر تناره خوری، یوه پر زنګانه خوری یوه چې کښېني بیا هله خوری، دا خواره نو څه خوری؟

یوه چاړه چې دوې کې، دا چاره به په پرې کی.

یوه کور خرڅاوه، بل په پور غوښته.

یوه دړه اور نه کا، دوه بنی کور.

یوه رښتیا رښتیا ویل، په سمه کښې یې ځای نه ؤ.

یوه ژرنده ختله، بل یې لکۍ ختله.

یوه سترګه پر دین، یوه پر دُنیا.

یوه شپه د مړه د مېړه سره هم تېرېږی.

یوه غونډۍ که هواره شي، ډېر خندکونه به ډک شي.

یوه کوه، یوه اوره.

یوه لوښت ناوکۍ، دوې لوښتې بې کوځې.

یوه مېږو ښه تر سلو کونډو ښه ده.

یو، منه‌واچوه، تر بلې بیا خدای.

یوه کډه د بلې زره کاږی.

یو بې خوری، بل ورته مری.

یو یې واهه، بل پرې په نازېده.

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

یو یې ګټي، سل یې ختمي.

یو یې ژنده ماتوي، بل یې پارچاو اړوي.

یو یې بر وهي، بل یې ریبنې.

یو یې سر وهي، بل یې پلې.

یو یې بزې پیایي، بل یې ګاړې ختمي.

یوې بلا بلې بلا ته ویل: اوخ.

یوې د غمه ژړل، بلې له خوشالۍ وریوړې خندل.

یوې ښنې و بلې ته، ویل نه څم.

یوې ناوې اینګي کاوه، ښه یې زګیروی کاوه.

یه باید یه وي، هو باید هو!

ښې مې خوړې، سرې وینې ترې تلې

PROPERTY OF ACKU 11326

****
****
****
*****
***
*

Courtesy www.pdfbooksfree.pk

Pashto Proverbs

PDFBOOKSFREE.PK

الازهر خپرندویه مؤسسه

پته: دهکي نعلبندي، قصه خواني، پېښور - پاکستان

E-mail: alazharco@hotmail.com

Tele: +92-91-2564414